

H V D L

1 5 6 5

8
10

C. e. 65

v

eruehen oo
(cl 1786)

A,

II 2166

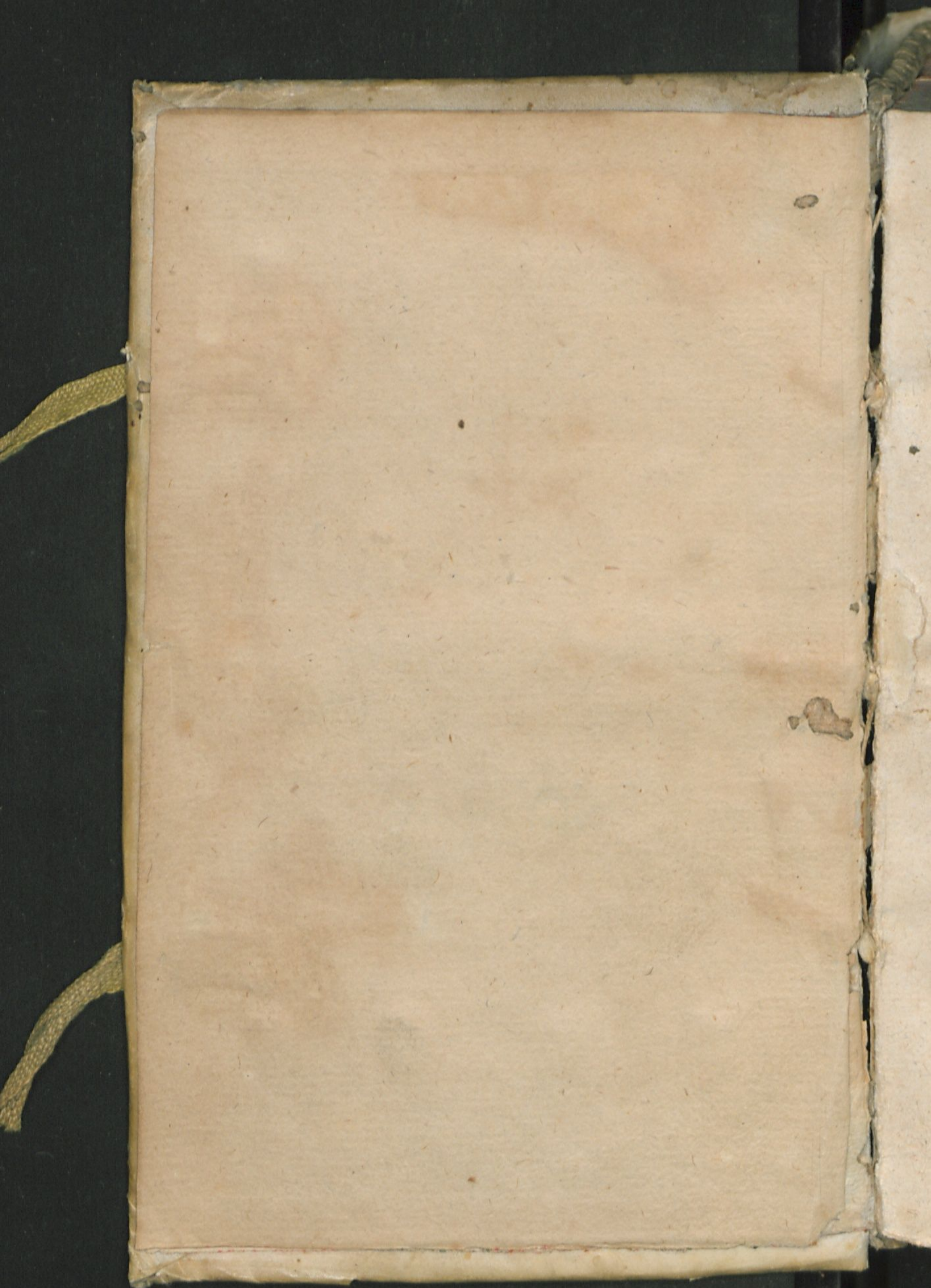
~~2 N. 66~~

^{be}
PAEDOLO

GIA PETRI MOSEL-

LANI PROTEGENSIS, IN PVERO

rum usum conscripta, aucta, & pluribus

in locis à mendis repur-

gata.

DIALOGI XXXVII.

DIALOGI PVERILES

Christophori Hegendorphini XII

lepidissimi æque ac docti.

FRANCOFORDIÆ AD ODERAM

IN OFFICINA IOANNIS

EICHORNI.

ANNO M. D. LXIII.

PAEDOLOG

DIAPYRRI MORBI

ANALYTIKON

IN UNIV. MEDIC. VIENNAE

ANNO MDCCCXXXIII

DIPILOGI XXXIII

DIPILOGI PYRRI

Christianus Theodorus XII

1833

ANALYTIKON

IN UNIV. MEDIC. VIENNAE

ANNO MDCCCXXXIII

PETRVS

MOSELLANVS IOHANNI

Polyandro, Lipsiæ apud diuum Thomam Lud-
magistro suo, S. D.

S tu quidem, mi Iohannes, iam annos multos re ipsa expertus, quanta cū difficultate & quàm serò infirma puerorum ætas ad latinitatis antiquæ imitationem perueniat.

Nam cum post prima rei Grammaticæ rudimenta, tenera ingenia statim ad Latini sermonis usum adigantur, nec tamen vlla eis uia ad hanc rem demonstretur, sit ut dū utcunq; quod iubentur, præstare conantur, nouam quandam loquendi rationem, plene barbaram, & per uernaculi sermonis uestigia ingredientem, inter sese sibi ipsi constringant. Quod vitium rudibus animis & per hoc tenacioribus primum impressum, postea nulla arte deleri potest. Atq; hæc causa mihi uidetur, quod non Germani solum, sed & Itali, qui nobis hac parte feliciores uideri uolunt, sermone quotidiano im-

*Cur paues
latinè loquatur.*

mundo adeo, & parum proprio utuntur. Vi-
deas enim bonam partem eorum, qui hodie
linguam Latinam profitentur, in loquendo
nihil minus spirare, quàm natium illum
& incorruptum Romani sermonis odorem.
In x. insti- tu: orator Vt candidissimæ eloquentiæ scriptor Fabi-
us, de extemporali orationis facultate fru-
stra scripsisse uideatur. Quid? quod hoc ma-
lum grauioris etiam ætatis profectioribus
omnem aufert gratiam? Alioqui qua cau-
sa malè audiunt apud Quintilianum, &
Quint. in item Gellium ὀψιμαθεῖς, nisi quod à tene-
x. cap. ulti- mo, et Gel. in II. ca. 7. ris, ut aiunt, vnguiculis, optimis non sunt
assueti? Optima quæq; in autoribus citra
delectum in suum vsum conuertunt, ut di-
ctio eorum omnis non propria & domi suæ
nata, sed è varijs scriptoribus hostiatim qua-
si mendicando congesta, delicati iudicij ho-
minibus non possit non putere. Hæc cum
tu non minus acutè quam grauiter perpen-
deres, nihilq; haberes potius quàm puero-
Formule ad quarum exempla pueris sit assuescendum. rum, qui tuæ fidei sunt concrediti rudem, &
ad omnia sequacem animum ad optima
quæq; perducere, mecum egisti sæpe, ut lo-
quendi formulas aliquot, quibus ea ætas
uti posset, conscriberem. Diu, vt nosti, sum
reluctatus, partim quod ipse grauioribus
occupatus hanc operam vtilissimam quidè
illam,

illam, sed in speciem tamen humilem, & pe-
ne sordidam dedignarer, partim quod, quia
in ludis eiusmodi ipse non admodum essem
uersatus, vix possem eam quasi personam
cum decoro gerere. Videbam enim ad hanc
fabulam agendam opus fore denuo repue-
rascere, & ut ait Flaccus, Ludere par impar, *In arte*
equitare in arundine longa. Sed cum tu ro- *poëtica.*
gandi finem faceres nullum, pariterq; te,
qui probè puerorum sensum calleres, si qua
nobis hac parte deessent, suppleturum pro-
mitteres, uolui quamuis calumniam subire
potius, quàm uel tibi amico tum sinceriter
amanti, tum prudenter roganti, quicquam
negare, uel meo pudore publicum pueritiæ
commodum diutius remorari. Iam si quis
est, qui uehementer putet indignum, has si-
cuti prima fronte uidentur, nugas in char-
tarum perniciem scribi, is mihi uirum pau-
lisper exuat, & in puerum redeat, cogitetq; *Terentiij*
iam primum sibi Latini sermonis usum di- *proprieta-*
scendum. Statim opinor uidebit, quàm fa- *tem com-*
cile, & nullo penè negocio, per eiusmodi fa- *mendat*
bularum, uelut quosdam gradus, ad Terentiij *maximè*
proprietas, ac Ciceronianam facilitatem, *Seruius.*
prima illa ætas traduci potuisset. Quis au-
tem laturus esset, imò, quis non statim exi-
bilaturus, si ex puerili persona, tetricam
A 3 istam

istam senum sapientiam sonarem? Tametsi
Et Cicero sunt his nugamentis nostris admixta quæ-
nis facilis dem, quæ seria ducere uideri possint. Usq;
tatem Fa adeo, ut & hoc nomine ab Aristarchis istis
bius. Vide uix tutus sim futurus. Sed malui ego decori
Aristarchi paulisper oblitus, paucula subinde asperges
appel. Chi re, quæ, si pueris literatores prælegant at
liad. Eras tentè, queant cum studiorum abusum tolles
mi. re, tum pueritiæ mores ad Christianam re-
gulam corrigere. Hos labores tibi, mi Poly-
lyander, dicare uolui nominatim, ut qui au-
tor nobis, & adiutor ad hæc scribenda fuisti.
Idem quoq; suscipias, quicquid id est libel-
li, tua facundia, autoritate ac gratia tuen-
dum. Quod si ex hac æditione ad te impuls-
forem, & me scriptorem, aut nulla, aut tenuis
is admodum gloria redibit, solemur nos ipsi
per hoc, quod nullo popularis auræ pruritu,
sed pio & simplici animo uterq; nostrum hoc
negocium tractauimus, tu adhortando, ego
scribendo, siquidem iuuare studuimus salu-
tem aliquos, nocere nemini. Benè uale.

Lipsiæ, ipsis ferijs diui Matth.

Apostoli. Anno 1517.

Dialo

DIALOGVS

PRIMVS.

CASPAR ET MODESTVS

De nundinis fabulantur.

CASPAR.

AGE uerò Modeste, quot dies hinc absunt
Nundinarum feriæ, quibus frequentes adeo
huc peregrini adueniunt mercatores? MO.

Dies, ni fallor, quatuordecim, nam accuratè singulas
penè horas ad calculum uoco. Siquidem nullum tem- Ad calcu-
pus totius anni cupidius expecto, quàm nundinarum. lum uoco

CAS. Non iniuria, quandoquidem hæ feriæ partim id est, sup
nuncios, partim literas, partim omnibus literis gra- puta

tiores pecunias nobis adportant. Quod si non &
mihi iam planè exhausto proximæ nundinæ argenti
subsidium attulerint, non potero hic diutius durare.

MO. Pecunias quidem, id quod satis scio, accipiam
nullas. Pannum tamen in uestem hybernâ, se discea-
dente, mihi missurum, promisit pater. CAS. Utinam
uterq; uoti compos fiat, ut & tu commodius uesti-
tus, & ego numatior, urgentis hyemis iniurias, mino-
ri negotio propulsare queamus.

DIALOGVS II.

A 4

Osuale

MOSELLANI
OSVALDVS ET MICHAEL,

De natali celebrando. De receptis
pecunijs. Deq; bono cu-
iusq; genio.

Non tu hodie natalem tuum celebras, atq; nos
tuos sodales conuiuio excipis? An ignoras
hunc diem diuo Michaeli, cuius tu nomē re-
fers, esse sacrum? MICH. Scio equidem, quid au-
tem facerem, quando ne obulum quidem habeo, quo
Allusio ad prouerbiū panem emere queam, ne dum conuiuia agitarem?
Ne obulus OS. Non his nundinis à parentibus tibi nummi sunt
quidem est missi? MICH. Sunt utiq;, sed ante nundinarum exi-
quo restim tum è mercatore, qui literas modo dedit, extorquere
mam. possum nihil, ait enim sibi in tanto hominum strepi-
Antiquitas tu ocium ad numerandas pecunias non esse, alioqui,
uiq; homi non modo natalem meum conuiuio exciperem, sed
ii duos ge & genio bono (quem angelum dicimus) peculiari
uos attri- aliqua hilaritate gratificarer. OS. Itaq; Terentio
utos puta tiano illo satis excusati sumus, Vt quimus, aiunt,
at, alterū quando ut uolumus, non licet.

DIALOGVS III.

PETRVS ET PAVLVS.

De reditu in patriam. De literis à parentibus ac-
ceptis. Deq; missione flagitanda.

Salue mi Paule. PAV. Et tu sodalium iucundis-
sime Petre. Sed qu'd adeo es tristis? Nam ex
quo communia studia, idemq; hic ludus, mutua
nos

DIALOGI.

nos familiaritate iunxerunt, uultu alacri, & festiuo Vide Erāf
 mihi semper es uisus. Ut ex his, quos hic habet ludus, mum in
 fuerit nemo, qui non te familiariter u i concupiue= prouerb.
 rit, nunc nescio, quomodo alius uideris. PE. Et mirum Genius
 tibi uidetur, si uultu sum tristi, cum eiusmodi quiddā malus.
 mihi accidat, quod studiorum meorum progressum
 non parum queat remorari. P A V. Quid illud que=
 so? Nam graue aliquid sit oportet, quod adolescen=
 tem cōstantem à studijs deducat. PE. Dicam paucis.
 Iam annus fermè est, ex quo ludi huius nostri cele=
 britate excitus huc, ad capiendum ingenij cultū, con=
 cessi, quo tempore studiorum meorum uix rationem
 inueni, tum mihi è patria offeruntur literæ, quæ me
 domum quasi ex medio studiorum cursu reuocant.
 Et quod me omnium maximè malè habet, reditus mei
 causas non edunt. Nec scire possum, an huc tandem
 liceat remigrare. P A V. Qui scis, an ad fortunam ali=
 quam auoceris? PE. Nulla mihi fortuna potest inci=
 cidere tanta, cuius respectu literas queam posthabe=
 re. P A V. At parentibus est obsequendū. PE. Hoc illud
 est, quod me mouet, quod me hinc domum extrudit.
 Alioqui, tametsi non tantum est æris, quo hanc hyc=
 mem transmittere queā, tamen præ studiorū amore
 uictum mendicando hostiatim queritassem. P A V.
 Non antequam hinc abeas, nunquam forsā reditu=
 rus, conuiuium inter nos agitabimus? P E. Conuiuia
 agitarem, qui ad supellectilis mee sarcinam com=

MOSELLANI

ponendam, uix tempus habeo? Imò, iam rectè ad Ludimagistrum pergo, missionem efflagitaturus, quam ubi fuero consecutus, conterraneorum meorū literis, quas ad parentes suos mihi dabunt, acceptis, statim iter ingrediar. Quare rectissimè uale mi Pau^{le}, mutue nostrae consuetudinis memor. Quod si quando dabitur ocium, fac de studiorum tuorum ratione, & ludi huius statu, me literis tuis certiolem reddas, PAV. Faciam sedulò mi Petre, & lubens quidem. Sed heus tu. PE. Quid est? PAV. Conterraneos tuos, quorum consuetudo dum hic erant, utriq; nostrum erat grata, meo nomine diligenter salutes uelim. PE. Sat est, faciam.

DIALOGVS IIII.

De conueniendo Præceptore, missione impetranda, deq; gratijs Præceptori agendis.

PANDALVS & PETRVS.

Tun, pro
tunc, Co-
micum.

Q Vis es, qui trepidè adeo pulsas ostium? Et Petre, tun² pulsasti? PE. Pulsauit. PAN. Sed qua gratia huc intronitti postulas, non ut Magistrum conuenias? PE. Maximè, si est intus, habeo quod cum eo agam ipse. PAND. Est intus. Sed mane paulisper, dum huc tibi renuncio, an hoc temporis articulo, ei te audire uacet. Here Scholasticus quispiam foris expectat, qui si non sit molestus, cupit te de re quapiam conuenire. LVDI. Quin huc adsit. PAN. Iam iam aderit. PE. Salue Præceptor optime.

DIALOGI.

optime. Auocor hinc in patriam serijs parentum meorum literis, & si non auocarer, ipsa tamen æris egestas, & idem nuditas, domum abigere me possent. Itaq; gratias ago tibi immortales obseruandissime præceptor, quod me primum in tuam disciplinam humanissimè recipere dignatus es, deinde, ex quo tuæ Scholæ fui sectator, fideliter & accuratè tam literis bonis, quàm rectis moribus expolire studuisti. Porro quia, ut dixi, amplius hic morari non licet, quàm possum amanter oro, ut qua humanitate me hæctenus tractauisti, eadem & remigrandi potestatem concedas: Etenim, si modo, id pace fiat tua, cras prima luce iter sumus ingressari. LVD. Si quid feci, quod gratum sit adolescens studiose, hoc totum non mihi, sed Præceptoris officio feres acceptum. Cæterum, quando te hinc parentum literis auocari dicis, abi me permittente bonis auibus, quocunq; te, uel parentes uocant, uel rectius forsitan consilium hortatur. PE. Sed illac qua iter sum factururus, amicos ne aliquos habes, quos literis salutare cupias? quandoquidem ipse perferendi onus in me lubēs recipio. LVD. Non admodum, & ut maximè haberem, tot tamen alijs negocijs in præsentis districto, scribere non uacaret. Quare tu, quod ad literas attinet, securus iter destinatum, quando lubet, capeffe. PE. Benè uale.

DIALOGVS V.

D

MOSELLANI
DE RECIPIENDIS SCHOLASTICIS
aliunde aduenientibus, deq; Græcæ literaturæ
rudimentis, in prima ætate addiscendis.

MARCVS & IOANNES.

VNde nobis aduenis mi Ioannes? aut quo animo
huc ad nos es profectus? neq; enim opinor lu-
di huius gratia aduenis, qui ante tot meis, atq;
item aliorum literis inuitatus, huc pertrahi non po-
tuisti. IO. Imo, hac ipsa caussa adsum. MAR. Ut
cunq; sit, gaudeo te festiuissimū sodalem nobis red-
ditum. Et hic aduentus tuus, non mihi solum, sed om-
nibus, qui te norunt optatus est. Sed enim aperias oro
quid nam sit illud, quod te tandem huc allegerit. IO.

Mos eorū Vis scire? MAR. Volo. IO. Audies. Quum primum
qui citra puber factus, grauiori paulo cura Præceptorem scri-
Græcæ lin ptores Latinos prælegentem audire cœpisssem, sub-
guæ cogni inde Græculæ aliquot uoces nobis occurrebant. Quo
tionem do loco præceptor suo munere egregiè se putabat per-
cendi pro- fungi, quoties obiter tantū admoneret, esse ea Græ-
uinciam ca, perinde ac si peregrina, ad nos nihil attinerent.
assumunt. Hic quid alijs audientibus in mentem uenerit, nescio,
equidem si cogitabam, si ad nos hæc non pertinent,
ut nec cognita doctum, ne incognita imperitū red-
dant, cur non ex libris, tanquam offendicula quedam
penitus eradimus? Deinde mirabar ueterum scripto-
rum penè omnium curiositatem, qui non solū magna
cura peregrinas istas nugas didicissent, sed & libris
suis

DIALOGI.

suis, uelut maculas quasdam inspersissent. Postremo Nemo o-
 quanquā à præceptore liberè dissentire erat religio, lim habe-
 tamen cum audirem esse uiros graues multos, qui has batur do-
 sicuti tum putabatur, nugas amplecterentur, profite ctus ex La-
 renturq; paulatim circumspicere coepi, utrum cre- tinis, qui
 dere malle, magistrum ne meum potius ignorantia non par es-
 labi, an totā semel antiquitatem & ex recentioribus set in utri-
 optimos quosq; pueriliter delirare. Itaq; sic mihi in- usq; orati-
 ter hæc fluctuanti, & in quam partem inclinare hæ- onis facul-
 sitanti, fortè fortuna cecidit, ut Marci T. Cic. libros tate.
 de Officijs, enarrādos præceptor susciperet, in cuius
 lectionis ingressu, statim in ipsa præfatione grauis-
 simus ille, & Philosophus & Orator, unico suo fi-
 lio suadet, ut Græca cum Latinis coniungat, quo par
 sit in utriusq; oratiōis facultate. Hoc ubi præceptore
 dissimulante mihi arripuissem, grauiter dolere coepi,
 ne gratam nobis occasionē eas literas discendi, quarū
 studium, si essent inutiles, nec laudaret Consul Ro-
 manus, nec filio unico iniungeret prudentissimus pa-
 ter. M A R. Iam uideo quo tendas. I O. Mane, nondum
 omnia habes. Cum hæc subiratus mecum agitarem,
 ecce rumor apud nos increbescit in hanc laudatissi-
 mam Academiam Principis munificentia accersitos,
 qui publicè Græcas literas doceant, & ex eorum ue-
 lut fontibus nonnihil quoq; in ludum literarium de-
 riuari. Hæc fama partim literis, partim commeatib.
 confirmata, illinc me utriusq; eruditionis cupidum
 exciuit.

MOSELLANI

exciuit, & huc appulit. Habes cur aduenerim, nimirum in hoc uestro ludo, ut Græcæ linguæ Elementa saltem liceat percipere. MAR. Dubio procul compositus eris, neq; aliquo aliò feliciter te conferre potuisses, adeo hic omnia nobis sunt commoda. Deniq; quod peculiariter ad rem pertinet, ludus, si quisquam alibi instructissimus. IOAN. Sed quando satis fabulati sumus, hanc operam non negabis opinor, ut me ad Ludimoderatorem deducas, siquidem iam statim nomen in hanc literariam militiam dare sum paratus. MAR. Faciam ac lubens, tu me sequere.

DIALOGVS VI.

De recipiendis in disciplinam Scholasticis.

MARCVS, LVDIMAGISTER,
ET IOHANNES.

EN tibi Præceptor optime, adduco hic quemdam, cum quo iam annos aliquot mihi fuit familiaritas, hominem bonum & studiosum, is tui ludi fama excitus, huc appulit. Quare magnæ feroniam in licitatis loco ducet, si se in tuorum gregem recipere dignatus fueris. LVDI. Adolescens bone, quod tibi super Mat est nomen? IO. Est mihi nomen Iohannes. LVDI. *thæum*, & Faustum planè nomen es sortitus, quippe hoc Heu Capnio. in bræis à gratia dicitur. Quamobrem summa ope tibi defensione est enitendum, ut tam gratiosi nominis expectationi, pro tua uirili respondeas. IO. Equidem pro uiribus sedulò dabo operam, teq; in hoc mihi adiutorem fore

DIALOGI.

fore spero. LVDI. Sed & ipsa corporis tui facies
 animum subesse ostendit, qui neq; à literis, neq; uiri-
 bus abhorreat, adco, ut si fortiter egeris, & de te di-
 ci demum possit illud: Gratius est pulchro ueniens è Virgilius
 corpore uirtus. Quo libentius te in meam discipli- *Æneid. 5.*
 nam recipio, si modo das fidem, te boni discipuli offi-
 cio apud me functurum. IO. Do fidem me in omni-
 bus quod rectum erit, quodq; tu iusseris facturum.

LVD. Ita spero quidem. Sed quæ tibi est patria? Ut
 in rationarium hoc quoq; adscribam. IO. Patria mihi *Dedimus*
 est Auba oppidum Franciæ orientalis, non procul ab hoc memo
 Herbipoli, celebri sacerdotum sede situm. LVD. Sat riæ optimi
 habeo, quod superest, curabitur tibi pro tua sorte, et doctissi-
 commoditateq; domicilium. Ac tu quidem in eo sic te mi iuuenis
 gere, ne aliqua macula hinc in nostram Scholam re- *Gregorij*
 dundet. IO. Quod ad hanc rem attinet, securus esto *Aubani, a-*
 optime Præceptor, nam, ut inquilinum decet, mode *mici nostræ*
 stissimè agam. Nunquid aliud mihi uis iniungere? *qui Lipsiæ*
 LVD. Nihil, Nam si quid superest tibi præstandum *magna lau-*
 quotidie inter prælegendum à nobis dicetur. *de docuit,*
quem im-

DIALOGVS VII.

De domicilio commodo atq; incommodo, deq; pau- *matura*
 pertate ac opulentia Scholasticorum. *morte sub-*

IOSEPHVS & CLEANTES.

Vid agitur mi Cleantes? Contigit ne tibi lemus.
 commoda habitandi ratio? Aut adhuc in-
 certis sedibus oberras? CLE. Contigit qui-
 dem habita-

MOSELLANI

dem habitaculum, sed eius commoditas tanta non est, quantam fore speravi, siquidem spes erat fore, ut cuius alicuius beneficio, unâ cum domicilio, & victum quemcunq; nanciscerer. Verum multo aliter euenit. Nam uix impetrare potui, ut pro locario statuto mihi angulus in ludo locaretur, victum uerò, quando pecuniæ est parum, hostiatim emendicare oportebit, nisi fortè melior mihi fortuna posthac euenierit. Tu autem felix es mi Iosephe, cui parentes tantum sumptuum suppeditare sufficiunt, quantum ad studiorum commoditatem est satis. IO. Est, Dijs gratia, unde hæc comoda mihi parem, sed quo plura mihi sunt ad disciplinas parandas comoda, eo ipso grauiori dignus essem odio, si non plus quam uestrum quispiam didicerit.

Vide Gell. in 2. cap. 18. Attamen nec uos de mediocri studiorum uero profectu desperare decet. Quandoquidem constat, multos humili natos loco, ad hæc, nullis omnino fortunæ dotibus adiutos, ad eruditionis fastigium ascendisse. An non Democritus ille Physicus ex basilio factus est Philosophus? Non Cleantes, cuius tu in uita De mocriti et sibi quaesuit? Et quem Stoicum hic non æquauit? Sed Cleant. & Plautus inter ipsos pistrinæ molestos labores, laudatissimas illas Comœdias conscripsit. CLE. His et eiusmodi alijs exemplis animatus, in studijs perseuero, alioqui me iam pridè ad manuarium aliquod artificium transtulisssem. Quanquã sunt mei ordinis plerique adolejcento

DIALOGI.

adolescentes in ludis magis putrescentes, quam studentes, adeo infelici ingenio, ut ad nullas literas sint apppositi, hi mihi nulli alij usui uidentur in ciuitatibus, quam quod alios mendicos, dum eis panem præripiunt, ex urbibus pellunt, ijs ego consulerem, ut se ad aliquod aliud studium applicarent. IOSE. Probè dicis mi Cleantes, nam si omnes eiusmodi essent ingenio præditi quali tu, fouendos modis omnibus putarem. Certè quod ad te attinet, spero propediem tibi meliorem fore conditionem, nempe, ut apud ciuē quempiam, cui nonnunquam inseruias, omnem studiorum commoditatem sis habiturus. CLE. Utinam Deus ita faxit. IOSE. Faxit, ne dubita, & in hoc mea commendatione iuuabere.

DIALOGVS VIII.

ANDREAS ET PHILIPPVS

De uindemia & aucupio loquuntur.

Vutinam mi Philippe iam domi apud parentes ageremus. PHI. Quid ita? ANDR. Rogas? imminet iam uindemiæ tempus, quo nullum toto anno nostratibus accidit latius. PHIL. Quid ego audio? Tu ne simul uinitorem uis agere, & literarum cultorem? AND. Animi causa racemos decerperemus, degustaremus è lacu mustum, neq; enim diutius abesse optarem, quam mustum in dolia conditum deserbuisset, despumassetq; , ad hæc decoqueremus saram, defrutum, ac uini ueteris fecem. Quid,
B quod

MOSELLANI

Pulchrè quod nobis liceret, & aucupio uoluptatem quærere, hos captã= siquidem uolucres captaremus iam retibus explicã darũ auũ tis, iam pedicis fixis, nonnunquam uerò & uimibus modos da= uisco illitis. PHI. Sine parentes harum rerum curam etylis com gerant, tu si sapias, in literis te oblecta. AN. Atqui plectitur. audiui magnos uiros in eiusmodi rusticis rebus oblecta Pruden. in etationem quæsiuisse. PHI. Rectè quando magnis uiris hymno cu= hæc sunt permittenda, nobis uerò, qui nondum ultra ius initium primas literas progressi sumus, non itidem. AN. Sem= O crucifer per tu quidem meis affectibus obstrepis, non minus &c. quàm præceptor. PHI. Quod ad me attinet, age age Vide Plin. ut lubet, me certè non habebis huius tuæ stultitiæ com in 18. cap. mitem.

I. et Cicero
in Catone
maio.

DIALOGVS IX.

THOMAS ET HIERONYMVS

De Autoribus proximo semestri in
Schola prælegendis.

Quid est quòd illac uenis Hieronyme, aut ubi fuisti? HIE. Redeo à præceptore eo, qui à Ludimagistro primas tenet. THO. Age, quid is narrat de autoribus hoc semestri prælegendis? iam enim sicut opinor, eorũ delectũ habuerunt. HIE. Habuerunt, idq; sicuti dici audio, prudenter. Nam præter utriusq; linguæ rudimenta, ex Fabij præscripto coniunctim tradenda, primum Terentianã nas Comœdias exponendas susceperunt, quod hic scriptor ex Latinis penè solus, Romani sermonis nau-
ticiam

DIALOGI.

tuam & genuinam proprietatem retinet, adeo, ut
 ne Marcum T. oratorum principem, puduerit ad hu- In Epist. ad
 ius exemplum orationes suas formare. Deinde Mar. Atticum.
 Tullij Officia, quod hic liber non linguam solum elo- In prefat.
 quentia expoliat, sed & pectus rectis moribus in- Histo. nat.
 struat, unde & Plinij iudicio non legendus, sed ad
 uerbum sit ediscendus. Postremò aliquot Virgiliani
 poematis libri exponentur, nempe ut Augustini iu-
 dicio, optimus Poëta teneris animis infixus, in omnē
 usq; uitam hæreat. Ad hæc quando parum est æquum,
 Christianos in gentiliū libris esse totos, his diebus
 quibus ferias agimus, elegantissimos simul & grauis: Opus hoc
 hymnos, Aur. Prudentij, grauis & sancti uiri audie- hymnorū
 mus, aut si displiceat, Enchiridion militis Christiani, inscribi-
 ab Eras. Rot. accuratissimè elaboratum. Quæ si (ut tur καὶ
 spero) & pro suo officio explicarint accuratè præ- μεγιστῶν
 ceptores, & nos pari diligentia exceperimus, non Enchiridiū
 opinor malè hoc semestre nobis fore collocatū. TH. prælectio
 Non iniuria hunc laudant delectum mi Hieronyme, Erphor-
 neq; enim unquam eorum mihi placuit institutum, diæ ordina-
 qui his, & id genus alijs optimis Scriptoribus post- ria erit
 habitis, in Apuleio, Capella, & eius farinae autoribus post hac.
 ceteris, bonas horas malè collocant, qui Scriptores Non dam-
 Ciceroniana eloquentia non contenti, sibi solis nouā namus hos
 dicendi rationem inuenerunt, quasi non summum sit sed eis me-
 orationis uitiū à communi dicendi consuetudine ab- liores præ-
 horrere. Nam qui citra delectum Catullos, Tibullos, ferias

MOSELLANI

ferimus ad Martiales, & huiusmodi enarrant, & per hoc disci-
 stylum pa- pulos peregrina & prodigiosa docent vitia, hi mihi
 randum non uerbis, sed uerberibus coërcendi uidentur. Hi
 plus obsunt enim sunt illi Poëtæ, quos solos è Republica sua pel-
 quam pro- lendos statuit Plato. Atq; hæc non ex me dico, sed
 sunt. quòd sic censentes audierim doctissimos pariter, &
 Leguntur integerrimos uiros. HIE. Rectè ergo facit ludi nos-
 hi à confir stri Magister, qui eiusmodi nihil in scholam suam
 mati iudi- irrepere sinit. Sed ego iam rectè hinc in bibliopoliū
 cij homi- concedam, libros, de quibus dixi, coëmpturus. THO.
 nibus tum, Nosti quanti hæc simul emi possint? HIE. Haud dum
 cum mores licitatus sum, opinor aureo nummo, siquidem audio
 sunt in tu- indicari argenteis uiginti quatuor. THO. Benè ha-
 to. bet, quòd non pluris uenduntur, alioqui, quæ mea est
 egestas, coëmere non suffecissem. HIE. Eamus ergo.
 THO. Quando uis, in me non est mora.

DIALOGVS X.

De relegenda prælectione, de ediscendo, deq; anno-
 tandis ex Autoribus loquendi formulis.

PHÆDRVS & ætate & eruditione maior, cum
 fratre suo IOHANNE loquitur.

Quid tu ociosus hic desides, & non potius
 prælectionem modo auditam relegis? IO.
 Relegi atq; adeo bis teruè. PH. At fortas-
 se non satis accurate. IO. Accuratissimè, ut totam
 etiam memoria complectar. PH. An tuo te officio
 satis

DIALOGI.

satis perfunctum credis, si memoria tantum teneas,
 & Psittaci more, uerba non intellecta, præceptoribus Abusus nre
 reddas? IO. Quia intelligo omnia. PH. Huius omnia? moriæ non
 uide quid dicas. IO. Omnia inquam, ut maximè tibi intellecta
 uideatur incredibile, atq; id ut credas facilius, libere tradentiũ.
 rum tibi est, singula quæ ad modo auditam prælecti-
 onem attinent, ex me perquirere. PH. Singula per-
 sequi in præsentia non est ocium, hoc tantum quæ-
 ro: Primò, An totam auctoris sententiam, ex præce- Quid ex
 ptoris interpretatione sis assecutus, & qua quidq; prælectio-
 ratione, quòue consilio sit dictum, intelligas. Deinde ne docta
 singulas ne clausulas expendaris, uidelicet, si quam sit expe-
 habeant sententiam insignem, si quod prouerbum, si etandum.
 quod οὐρα, si quem tropum, si quem colorem Rhe-
 toricum, si quem locum Dialecticum, si quas uenustè
 loquendi formulas, quæ omnia annotare operæ præ-
 cium est, partim ut sit in promptu semper, quo mo-
 res nostros, pariter & alienos corrigamus, partim
 ut ex idoneis scriptoribus suppetant rectè loquendi
 scribendiq; exēpla, ad quæ crassissima illa hodie bar-
 barissantiũ loquendi consuetudine posthabita, ora-
 tionem nostrã componere queamus. Postremò, si quod
 dictum antiquè, si quod nouè, quod loquendo, si quod
 parum Christianè, quod uiuendo exprimere non con-
 ueniat. Hæc magister tuus, uir non solum doctus, sed
 & prudens inter prælegendum diligenter admone-
 re solet, et ipse eiusmodi, cū id ætatis eram, in scholis

MOSELLANI

non oscitanter excepta, domū regressus partim memoria, partim chartis fidis memoriae custodibus commendabā. Sensi namq; hac diligentia me uehementer proficere. Quod si fratris uestigijs insisteres, idemq; faceres, iam certē non hic, sed libris assideres. IO. Nimis multa in puero requiris. Equidem ut quod uerum est, tibi respondeam in his, quæ tu mones expendenda, pleriq; omnes sumus negligentiores, nimirum contenti singularum dictionum, quæ in contextu reperiantur, respectū habuisse, uidelicet, quam ex orationis partibus habeant pro genere, quæ sint accidentia, cuius generis, simplicia sint an composita, in quam cadant declinationem. Item quæ partium sit inter sese constructio. PH. Rectē, sed & illa non oportet negligere. Alioqui non uideo quid refert, Terentium, Ciceronem, Virgilium, & similes tanta cura sine fine tractari, si non inde aliquid, quod uel ad rectē uiuendi rationē, uel dicendi facultatē faciat, consequamur. Ipse certē eam lectionem, ex qua auditorum imitationi nihil accedit, nullā puto. Tantū abest, ut istos probem, qui scriptorum sensum exposuisse utcumq; contenti, nullam imitandi uiam discipulis commostrant. Tu uerò quando præceptorem nactus es doctum & fidū, fac eius tum doctrine, tum fidei, diligentia tua respondeas. IO. Dabo operam sedulo, ne quod ad hanc rem attinet, iure me posthac obiurgare queas. Sed iam 12. horæ signum auditur, quare hinc ocius in ludum contendam.

Dias

DIALOGI.

DIALOGVS XI.

Complectens formulas loquendi de ferijs.

STEPHANVS ET LAURENTIVS.

Quem aiunt hodie apud populum in templo nostro concionaturum mi Laurenti? LAV. Audio quempiam è monachis in suggestum proditurum. STE. Miror non insignem aliquem Theologum ei negotio adhiberi, maximè cum ingens hominum turba hodie in hanc ædem confluat, propterea quòd sacrificus quidam nuper in sacerdotum ordinem assumptus, primum sacra faciet. LAV. Et mihi mirum uidetur, quanquam, quod ad me attinet, uellem concio quàm breuissima haberetur. Etenim iam nunc uehementer esurio, biduario iam penè ieiunio maceratus. Nam his diebus, quibus à carnibus abstinetur, nunquam ab eo rectè saturatus. STE. Duas adhuc horas edendi auiditas tibi est reprimenda, si quidem præter concionem, quæ horam poscit, scis quantum temporis in summo sacrificio Choraula sibi sumat, quem etiam penè superant hæ nostræ cantiones supra modum prolixæ. LAV. Malè sit istis, qui harum rerum nobis sunt autores. Ipse certè statim, ubi peractum fuerit sacrum, ad diuitum ostia citato adeo cursu contendam, ut si non in primis, secundis saltem, aut tertijs stipem accipiam. STE. Sed me uix anteuertes. LAV. Res ipsa indicabit.

DIALOGVS XII.

B 4

Clemens

MOSELLANI
CLEMENS ET REMIGIVS, DE
die à ferijs secundo, quem Martis uocant,
confabulantur.

VÆ nobis, mi Remigi, ultra præscriptū dormi-
uimus. Iam enim Sol undiq; plena luce resplen-
det, ut septimæ horæ signum datum liceat con-
ijcere. REMI. Non opinor, coelū alioqui præter mo-
rem est serenum, etiamsi aliàs hoc die somnolentiæ
meæ poenas non rarò dedi. CLE. Vtcunq; sit, malè
metuo mihi à ferula, quare occasionem aliquam, quæ
hodie è scholis emanere liceat, quæram. REMI. Quā
eam? CLE. Scis quid à nobis heri contenderit hera
nostra? REMI. Scio, nempe ut familiam hauriendis
aquis iuuenius. CLE. Sed quid tum? REMI. Hæc erit
rima satis idonea, per quam elabamur, quamobrem
tuum erit, ubi octauæ signum auditum fuerit, quasi è
medijs laboribus in ludum ingredi, atq; à præcepto-
ribus emanendi copiam poscere, hac ipsa quam dixi,
causa assignata. CLE. Vereor ut procedat commen-
tum, quandoquidem hoc die, quo funus magnificum
est deducendum, & defuncti manibus parentandum,
uix facultatem hanc dabit, & alioqui pauci iam ad-
sunt, qui pompam instruant. REMI. Tentandum est,
ut cunq; res exeat. Ac nescio quomodo hoc die mihi
semper inuisum est scholas adire non minus, quàm si
in pistrinum aliquod mihi sit redeūdum. Credo quod
pridiani ocij sensus adhuc reliquus sic reluctantem
faciat.

Diolo

DIALOGI.

DIALOGVS XIII.

BVRCHARDVS ET ALBINVS.

De nuptijs, balneis, ac uiscerationibus.

Nuptias hodie futuras aisne Albine, tu quippiam ea de re audisti? ALBI. Audiui. BVR. Danda est opera, ut & nos è nuptialibus cibis aliquid acquiramus. ALBI. Quod ad cibum attinet hodie nihil moror, heri enim mihi prospexi, unde hunc diem commodè liceat transigere, sed quòd à prandio saltationem in theatro spectare non possum, hoc uerò est, quod me malè habet. BVR. At quid uetat, quo minus spectes? ALBI. Ignoras forsàn in hunc diem nobis pij cuiuspiam beneficio, balneas gratuito condictas, à quibus abesse saltationis spectandæ studio, an tu putas fore consultum? BVR. Vide, nisi submonuisses, egregiè fuisset oblitus, neq; uenisset in mentem uiscerationis, quæ & ipsa in hodiernum diem est constituta. Valeant nuptiæ cum sponso & sponsa, nos, quæ propius ad nos pertinent, curemus.

Die Seel
baat.
Die Spec.
de.

DIALOGVS XIII.

SIXTVS ET ALEXANDER,

De ingenij præstantia contendunt.

Felix tu quidem es, mi Alexander, cui ingenium tam fœcundum, tamq; perspicax contigit.

ALEX. Est nobis, Christo Deo gratia, non omnino infelix, sed tamen non tantum, quàm forsàn

B S tibi

MOSELLANI

tibi uidetur. Fit enim, nescio, quomodo, ut nostri nosmetmet poeniteat, aliena ferè suspiciamus. SIX. Et tu quantum audio, aliquid insuper desideras. ALEX. Quidni? quando memoriam mihi sentio omnino fluxam, & parum tenacem, nam ut facile quæ traduntur, percipio, ita non sine maximo negotio percepta retineo. SIX. At ego difficulter intelligo, uerum semel intellecta, diutissimè reseruo, & ut uideo, tibi cereum est ingenium, mihi uerò saxeam, ceræ quiduis facile impresseris, ac impressum uestigium statim euanescit, saxo tametsi quod non sine labore insculpitur, semel tamen insculptum, multis seculis durat. ALEX. Rectè planè refers, sed hoc me malè habet, quod uideas plerosq; ingenio numeris omnibus feliciss: præditos, ac uicissim moribus adeo turpibus, ut non ineptè dixeris, eorum ingenia malè habitare.

Vide *Ma* SIX. Credo dictæriū hoc uetus esse, & olim de Galæcrob in *Sa* ba, homine ad prodigium usq; deformi dictum, sicutur. de diæ enim audire commemini. ALEX. Probè, sed nec ipse *æ*terijs. opinor, ineptè huc detorsi.

DIALOGVS XV.

De signo tintinnabulorum, deq; immodico somno.

SERVIVS ET SVLPITIVS.

Quam surgis Sulpiti? Iam tintinnabula ultimū dilucularis sacrificij signum dederunt, & non ignoras quanta hominum frequentia hoc sacrum peragatur, ut flagitium planè sit,
nos

DIALOGI.

nos in tempore non adesse. SVL. Iam iam surgam, tametsi caput adhuc sopore graue sentio. Utinam liceret ad satietatem usq; dormire. Imitarer certè hodie Horatianos illos iuuenes, quibus pulchrū uideatur In Epistotur, in medios dormire dies. SER. At ego te diutius la non operior, ne hæc mora mihi plagas lucrifaciat. Ego hinc abeo, tu quando lubet, sequere, aut tuo periculo dormi. SVL. Iam iam te comitabor, ne festina tantopere. SER. Nihil moror, nunc non est nugandi locus, à prandio uerò, ubi pro more nobis à studijs remissio data fuerit, nugabimur.

DIALOGVS XVI.

HENRICVS ET FRIDERICVS

De ludendi ratione agunt.

TV nobiscum pila ludes Friderice? An cum istis cursu mauis certare? FRI. Mallem cum uno & altero iucundo sodali deambulatum ire.

HEN. Quin tu ante paulisper pila colludas, postea & nos unà tecum deambulabimus. FRI. At ego huiusce ludi non admodum sum peritus, nam neq; cautè pilam mittere, nec missam manu satis certa excipere sufficio. HEN. Nihil est, quod hac gratia sis sollicitus, ipsa rei exercitatio satis, quid facti opus fit, admonebit. Quod si hinc modis omnibus abhorres, age ludum minoris negocij, nempe globulorum, incipiamus. FRI. Quando ita uultis, non recuso, tametsi præter risum spectantium, nihil me lucraturum scio.

Siqui

MOSELLANI

Siquidem ubi decies aberraro, uix semel tandem ferio, idq; casu magis quàm arte. HEN. Non magni refert in hoc certamine uincas an uincaris, neq; enim caput agitur, aut pro pecunia certatur.

DIALOGVS XVII.

IVLIANVS ET DAMIANVS,
De questionibus commissorum, quæ die Veneris in ludo exercentur.

O Noster Damiane, adest rursus dies, quem ego non minus nobis infaustum & execrandum puto, quàm olim Romani illum, quo in Cannensi pugna, tot Romanorum millia ab Hannibale sunt trucidata. DAMI. Quid ita? Num mali aliquid huic scholæ ex hoc die impendet? IVL. Et tu nescis, præsertim tot annos in ludis uersatus? DAM. Qui scire possum scholæ huius consuetudinem, nuper admodum huc profectus? IVL. Questiones hodie fiunt in ludo non aliter, quàm quadam carnificina. DAM. Quid narras? IVL. Vera quidem, nam de singulis, quæ per totum septimanæ cursum, quoquo modo commisimus, hodie quisq; pro se pœnas dare cogimur. DA. At qui scire possunt præceptores, quæ singuli nos designemus? IVL. Arte quadam omnia expiscantur, ut nihil illis occultum esse possit. DA. Quid ita? num diuinationum sunt periti? IVL. Minimè, sed alia uia eodem perueniunt. Nam aliquot clanculum in hoc selectis, prouinciam dant, nos suos commilitones deferendi

DIALOGI.

ferendi prodendiq; , ut nusquam quicquam omnino tuto agere queamus. Semper enim uerendum, ne quispiam ex eiusmodi corycæis nos auscultet, et lupus sit in fabula, hoc est, ille ipse nobis ignorantibus adsit, qui quasi conductitius proditor, omnia ad Præceptorum rem deferat. DA. Hoc illud forsitan est, quod lupum audio appellari, nam nomen solum in ea schola, ubi antea egi, iactabatur. IUL. Is ipse est clancularius lupus, quem nos miselli non minus odiosum habemus, quam feram illam quadrupedem horrent oues. DA. Vereor ne & nos hodie deferat, quamobrem cogitandum mihi est, ut si forsitan reus fuero, uel me expurgem, uel quam minima pœna defungar.

DIALOGVS XVIII.

PETRVS ET PAVLVS

Grauius ferunt desiderium feriarum, deq; capite lauando agunt.

Quam uellem hunc diem abesse, ut à tot totius septimanæ laboribus, ac etiam bidui fame, ad ferias demum, & carnes liceat redire. PAV. Impatiens es moræ mi Petre, qui cum totam penè septimanam expectaris, diem dimidiatum durare nō potes. Quid autē facies ubi totis quadraginta diebus à carnibus est abstinendū? PE. Rectè quidē obiurgas, sed nescio quomodo, quanto uiciniores sunt ferie, tanto magis earum me premit desiderium, sed nunquid aliud dicere uis? Nam ego hinc me in tonstrimanæ

MOSELLANI

strinam conferam, caput lotionem curaturus. PAV. Et ipse lauandum caput exhiberem, si lotionis mercedem tonsori persolvere possem, nunc autem tantum habeo nummum. PE. Sat est, nec ipse pluris lauo, tametsi raro hos facio sumptus, nam per anni circumlum uix sexies lauo. PAV. At saepe caput à sordibus repurgares, aiunt enim corporis emundatione & ingenium nitidius, quasiq; purgatius reddi. PE. Sic quidem fertur, idq; propterea, quod scientiarum sedem in capite, utpote rationis domicilio, collocant, quare ocyus eamus. PAV. Quando lubet.

DIALOGVS XIX.

GEORGIVS ET CONRADVS

De canticis, deq; ferijs diui Martini.

A Ge mi Conrade, quo Cantico per hanc hyemem stipem colligemus? Etenim in hac urbe mos est, ut Scholastici aliquot coniunctim compositis in hoc cantilenis, diuitum conuiuia exhiberent. CON. Tuum hoc fuit disquirere, qui rei Musicae peritiam habes, quiq; huius scholae consuetudinem melius quam ego tenes. GE. Quando in me hanc curam reijcis, aliquid minimè uulgare dispiciam. Sed die ab hinc octauo quid fieri soleat, nosti? CON. Dic quid? GE. Erunt tum feriae praedaniae diui Martini. CON. Quid tum? GE. Est tunc messis nobis scholasticis uberrima, siquidem in eius diei uespera non esculenta solum nobis largius solito dantur, sed & stipens

DIALOGI.

pem egenis dari hostiatim est receptum. CON. Bene
mecum agitur, quando quidem corrasurum me spero,
quo hyemem commodius transigere ualeam. GE. Ita
spero quidem, quare ad tempus, ut praesto sis, uide.

DIALOGVS XX.

MARTINVS ET VALERIVS

De ieiunij uiolata religione, deq; diuæ Catha-
rine studiorum praesidis numine.

Quid agis omnium impurissime? VA. Quid
adeo in me stomacharis, qui aliud facio ni-
hil, quam quod ientaculum capio? an tu ien-
taculum perinde ducis, ac piaculum? MAR. Quasi
non sat graue piaculum in homine Christiano, ieiun-
nij religionem uiolare. VA. Et hodie est indictum ie-
iunium dic quo nomine? MAR. Scelestè, nescis has
ferias beatæ Catharinæ, artium praesidi, agendas?
VA. At non putaram praecedanias has ferias ex Ec-
clesiæ instituto sacras. MAR. Quid tum? consue-
tudo recepta est pro lege, & ut nulla sit consuetudo,
nobis tamen qui literas sectamur, quibus hæc uirgo
praesidet, hic dies ieiunio religiosissimo fuerat colen-
dus. VA. Ieiunabo ergo deinceps, uel sumpto ienta-
culo, neq; enim lautum spero prandium, & ut uulgo
dici audio, bis interdium malè pasci, pro ieiunio est.
Tametsi, ut tibi me aperiam, hætenus Christum ue-
rum sapientiæ praesidem putauit, ut qui sapientiæ no-
mine subinde in Ecclesiasticis concionib; celebretur.

MAR.

MOSELLANI

MAR. Noua quaedam inducere conaris, at ego com
Erasmus muni omnium uia ingredi malo. VA. Non audisti il
inter pro lud Pythagoræ: Per publicam uiam ne ambules?
uerb. retu= MAR. Molestus es, tu tuum, ego meū iter ingrediar.
lit.

DIALOGVS XXI.

HIPPOLYTVS ET CLETVS

De frigoris iniuria queruntur.

Quam sunt felices, quibus per opes iam licet
domi ad caminū, aut calefactum hybernaculum
assidere. CLE. E diuerso quam nos
infelices, qui miseri nullis pellibus, imo nullis penē
uestibus aduersum frigoris iniuriam armati, per me
dios hymbres, niues & glaciem, hostiatim querere
uictum cogimur. Sed solatur me illud Flacci:

Qui cupit optatam cursu contingere metam,
Multa tulit fecitq; puer, sudauit & alsit.

Abstinit Venere & Baccho, qui Pythia cantat.

Alioqui si similis esset exitus illorum & noster,
non esset cur non iniurium Deum dicerem, qui tam
iniquè res humanas administraret. HIP. Quin taces,
ne quid ferocius in Deum effutias.

DIALOGVS XXII.

STATIVS ET LVCANVS.

De ferijs diui Nicolai, deq; creando Episcopo.

Vid tu nobis adfers noui mi Lucanæ? LV.

Quod Nihil, sed in hoc te conuenio, ut de com
munibus studijs fabulemur. STA. Gratias
ergo

DIALOGI.

ergo mihi est aduentus, adside huc nobis. LV. En adsideo, scis quid in diui Nicolai ferijs apud nostrates fieri soleat? STA. Qui ipse possem scire, cū illic fuerim nunquam. LV. Dicam ergo paucis. Qui ludum illic literariū frequentant, ex Ludimagistri præscripto quempiam è suo grege Episcopum creant, eūq; magna pompa domum deducunt, & statuto tempore in templum reducunt. STA. Quid commodi inde capit nouus ille & factitius Episcopus? LV. Nescio, nisi quod conuiuio tandem (nescio cuius sumptu instructo) excipitur, & tum lautissimè tractatur. STA. Non interim, dum est in magistratu, uacationem à discendi munere habet, aut æquè ac cæteri, manum ferulæ subdit? LV. Æquè omnino, adeo ut non sit magis Episcopus, quàm sint hi reges, qui in Tragœdijs, Agamemnonis, aut Priami personam gerunt. STA. Eiusmodi honorem mihi ne optarem quidem.

DIALOGVS XXIII.

IACOBVS ET THOMAS

De uarijs spectaculis colloquuntur.

Vid cras sit futurum audistim? THO. Nihil equidem, nisi quæ aliàs fieri consueuerunt.

IA. De spectaculis nihil? THO. Nihil planè, num edentur aliqua? IA. Edentur & quidem uaria, nam funambulos duos adesse audio, qui cras sui artificij miraculum ostentabunt. Tum Sarmatas aliquot uidi ipse, qui immanes ursos ad exiguam stipem

C

pen

MOSELLANI

pem iuxta lituorum cantus saltitantes exhibebunt.
THO. Curabo quoquo modo, ut & ipse intersim,
etiamsi me ipse intrudere debeam. **IA.** Vix poteris,
quandoquidem qui non numerant, foras quatiuntur.
THO. Fallam ipsos ianitores. **IA.** Ad hæc princeps
Stechen ipse in foro paria aliquot equitum exhibebit, qui in
vnd rennē. ter sese infestis hastis concurrent. Post quos circum
Torniern. ingredientur, item Equites è calce ad uerticem usq;
armati, quos Cataphractos uocant. Hi cateruatim
sine ullo aut ordine aut arte, alius in alium irruent,
& se mutuis ictibus ab equis deiciant. Nam in hoc
circulus undiq; est circumseptus, & ne qui ceciderint,
gravius lædantur, fimo instratus. **THO.** Quam
quæso te, uoluptatem, ex tam furioso, & minime iu-
cundo certamine capiunt isti? **IA.** Quid? nullas non
lauticias præ hac uoluptate contemnunt, præter
quam quòd hoc tyrocinio ad serios hostium con-
gressus præparantur, & quasi animantur. **THO.**
Vtcunq; sit, spectabo & ipse quomodo res agatur.

DIALOGVS XXIII.

CONRADVS ET ÆGIDIVS

De ieiuniorum ratione differunt.

Malè sit istis, nescio quibus, qui totum penè
annum ieiunijs onerarunt. Neq; enim satis
fuit eis quadraginta dies perpetuò Christi
ieiunio esse sacros, nisi insuper quarta quaq; anni
parte, aliquot dies nos macerassent. Instat rursus se-
ptimana

DIALOGI.

ptimana per abstinentiã transigenda Quod si mihi
 tanto apparatu prandium apponeretur, quanto illis
 qui ieiunia hæc induxerunt, non admodum grauatim
 eis parerem, nunc cum uix toto anno semel rugien-
 tem stomachum exatiem, adhuc ieiunijs uexor. **ÆG.**
 Quid uia stomacharis Conrade, in sanctos Ecclesie
 patres? qui hæc omnia bono animo statuerunt, non
 nobis, qui hæc nec præstare per ætatem adigimur,
 nec per inopiam possumus, sed sui similibus, hoc est,
 diuitibus istis, & delicatis. **CON.** Qui scis hæc?
ÆG. Superiori anno è quodam Concionatore audi-
 ui, qui diuo Hieronymo quanquam acerrimo ieiunijs In Epi. ad
 orum exactori, displicere aiebat, maxime in teneris Letam &
 ætatibus, longa & immoderata ieiunia. Ne quemad- ad Neopt.
 modum, ipse scriberet, ante pedes deficiant, quàm de Clerico
 currere incipiant, quare tantum ieiuniorum modum rû officijs.
 imponendum, quantum ferre poterimus. **CON.** Ha-
 beo gratiam diuo Hieronymo, qui pauperibus nob
 bis, & impatienter esurientibus patrocimatur.

DIALOGVS XXV.

PENIVS ET FRANCISCVS

De ferijs natalis Christi confabulantur.

ET gaudeo et doleo mi Francisce, festa hæc na-
 talitia appetere. Gaudeo quidẽ, quod hæc feriæ
 omnia leta & festiua secum apportant, doleo
 autem quod scholasticis nobis in addiscendis horum
 festorum cantionibus, grandis est exhauriendus la-

MOSELLANI

bor. Præterea totis diebus in templis alendum, postremo & illud uereor, ne si matutina sacra alto nimis sopore detentus neglexero, & plagas mihi lucrifaciam. FRAN. Vera sunt hæc quæ dicis, attamen quando hanc conditionem accepimus, aduigilandum nobis erit, et omnia fortiter perferenda. Nã & peiora his passi sumus, dabit Deus his quoq; finem. Ut taceam, hos nostros labores in pietatis cultum cedere. Certè plus satis delicati essemus, si non tantum molestiæ, uel pro solo CHRISTO deuoræremus, cuius respectu, tot infantium innocens ætas, crudeles barbarorum militum gladios est perpeffa, cuius rei memoria & his ferijs coniuncta est. PEN. Sed illud quæso, quid sibi uult, quod sacrificuli in diui Iohannis ferijs popularibus, uinum è sacrato calice propinant? FRAN. Nescio equidem, nisi quod audiui hoc poculum ut pote sacrum, antidoti uice esse contra ueneni pericula. PEN. At ego nolim hac fiducia cicutam bibere, quantumuis sit hoc poculum ut dicis sacrum.

DIALOGVS XXVI.

BRVTVS ET PETRVTIVS

De noui anni ingressu loquuntur, deq;
missitandis strenulis.

FAustum annum hunc nouum & felicem tibi precor mi Petruti. PE. Et ego, ut cum scenore tibi reponã, non hunc solum, qui iam ingredietur,

DIALOGI.

tur, sed omnia totius uitæ tempora, beata tibi opto.
 BRVT. Tametsi malle[m] strenulam mihi potius dares
 quàm magnificam illam & solennem imprecationē.
 PE. At quas strenas dare possit Petrutius, qui præter
 pauculos libellos habet planè nihil? BRV. Libellum
 quempiam dares, quando bellè quadrat, ut homo li-
 teris deditus, literarum quoq; det munusculū. PE. Ve-
 rum hac liberalitate studiorum meorum iacturā fa-
 cerem, quod nec ipse, si modo amicus es, nobis suade-
 bis. BRV. Iocabar tecum, & te, quid animi haberes,
 uolebam pertentare, cum has consuetudines nec ipse
 magnificiam, ut qui iam sæpe audiuerim, eas nobis è
 gentilitate relictas. Cuius generis esse audio, quod in
 quibusdam Christiani orbis regionibus, pridie feria-
 rum, quæ tribus Magis sunt sacræ, singulæ domus,
 singulos reges creant. Nā hæc omnia ex Ethnicorū
 saturnalibus in hæc usq; tempora defluxisse apparet.
 PE. Quia trium Magorum mentionem fecisti, uelim
 sicubi aut audiueris, aut legeris ipse, mihi expedias.
 Primum, quid sibi uelit, quod eos diuos, alij reges, alij
 Magos appellant. Quod posterius ego de solis male-
 ficis & præstigiatoribus dici putabam. Nam utrunq;
 ut nosti, in sacris canimus, deinde cur hæc feriæ Græ-
 co uocabulo εἰσιφοῦνεια nuncupentur. BRV. Dicam
 quæ super hac re, partim ex Præceptore dictante,
 partim concionatore superiori anno excepi. Princi-
 pio Magorum appellatione Chaldaei, non ut uulgus
 C 3 putat,

MOSELLANI

putat, prestigiatores, sed viros sapientes nuncupand
 & secretorum naturæ conscios, quorum professio à
 quibusdam etiam Latinis Magia naturalis dicitur.
 Sed quia hæc res finibus suis non contenta, temporis
 progressu in curiosam quandam dæmonum impostu-
 ram est delapsa, cœpit honestissimæ artis uocabulum
 probro esse. Quod autem iidem hi Reges in Psalmis
 Prophetæ dicuntur, non sic est accipiendum, ut ho-
 die sunt Reges, hoc est, tot ditionum potentes, sed
 qui quoquo modo magistratū gerunt, suntq; numero
 vulgi exempti. Quomodo & Hesiodus corruptos ius-
 dices & aduocatos βασιλείας δωροφάγους ap-
 pellat. Porro apud ueteres Theologos Græcos, ut
 Gregorium Nazianzenum audio ipsa natalitia festa
 ἐπιφάνεια dici consueuisse, quod in his Deus homo
 apparuerit. Verum quod & Magorum ferias hoc
 uocabulo celebrant, hinc opinor esse, quod illis dux
 stella apparuerit. Habes quæ ego de hac questione
 audiui. Plura si uis ex doctioribus require.

DIALOGVS XXVII.

VALERIVS ET NICOLAVS

De cercis in ferijs beatæ uirginis gestandis agunt.

Quid tu cereum non habes mi Nicolae? **NL.**
 Unde haberem? qui nec pecuniam, qua uis-
 etū emere possim, habeo. Sed si domi apud
 meos agerem, nugæ cuiusmodi mihi pararet mater.
VAL. Et tu nugæ uocare audes res sacras? **NICO.**
Quid

DIALOGI.

Quid ni? neq; enim statim fuero hereticus, etiamsi nullum gestem cercum, maximè cum non sit, unde eman, tum & Christo putarem longè fore gratius si sumptus quos cereis emēdis facimus, in pauperum usus conuerterentur. VA. Atq; hæc est laudabilis consuetudo? NI. Est omnino, sed non adeo, ut præ ea meliora & magis Christiana officia negligi debeant. VA. Rectè putas, nam & ipse sæpe stultam muliercularum pietatem risi, quæ suffigendis etiam quotidie cereis triginta sex, adeo sibi placent, ut per hoc coelum se demereri credant, quantumuis fortiter in plateis pauperes esuriant.

DIALOGVS XXVIII.

FABIANVS ET FRANCISCVS

De Bacchanalibus Christianorum fabulantur.

Vid cause est, Francisce, quod heri ludum non es ingressus? FRAN. Grauitè ex capite loabarabam, ut lucem ferre non possem. FA. Belle morbum excusas, quando vulgare iam est scholasticis, si quando ut discendi sudorem horreant, uel ferulā metuant, ignauie suæ ualetudinem prætexere, ut scholasticus morbus pro assumulato et conficto iam pridem in prouerbium abierit. FRAN. Quid alij faciāt nescio, certè quod ad me attinet, mallem decies ferulā pati, quam semel in eū dolorem recidere, etiamsi uix dum planè reualui. Sed quid tute iam hic uersaris? An non hora iam est præcepto-

C 4

ribus

MOSELLANI

ribus auscultandi? FAB. Est, sed ob hæc Christianorum quasi Bacchanalia, tridui missionem nobis dedit Præceptor. Vetuit tamen graui, si quis dicto audiens non fuerit, proposita pœna, ne quis opificum istorum manuariorum exemplo, larua personatus, uicatim cursitet, quod hæc insania cum bonis omnibus, cum maximè Christianis sit indigna. FRAN. At ego iamdudum laruam in hunc usum domi inclusam adseruo. FAB. Vide quid agas, nam de laruis cautum est. Porrò computationes, & cantiones ciuiles indulgit. FRAN. Parendum erit, alioqui post impermissa gaudia fortiter plorabimus.

DIALOGVS XXIX.

VITVS ET SEVERVS

De ieiunio, deq; confessione quam uocant.

Quid istud portendit Seuere, quod ita cogitabundus inambulas? Nam mihi arduum quiddam meditari uideris. SEVE. Rogas? quasi non ipsum hoc tempus, te quid agerem, docere possit. VIT. Ieiunijs ergo crebris te maceras, ut eiusmodi faciem exhibeas? SE. Minimè, sed quæ parum religiose in Deum conditorem, ac eundem liberatorem malè gratus admisi, ea nunc in memoriam reuocare studeo. Iam enim tempus simul, ac Ecclesiæ edictum postulat, ut peccata nostra diligenter excussa, tutis sacerdotum auribus cœsenda deponamus, quo ab eis de peccatorum ratione docti, uidelicet, que

DIALOGI.

que leuia, quæq; graua sunt, deinceps cautius uiuamus. VI. At incurius ego, ne semel quidem adhuc de re tanta cogitauit. SE. Hac ratione nihil es melior, quin maturè nobis hoc munere defungendum est, nimirum ut hoc confitendi onere, quo nullum est grauius, liberati diui Gregorij studiorum præsidis, ferias agamus expeditiores. VI. At istis ferijs quæso te, quid tandem agitur? SE. Quia is diuus, studijs ut dixi, præsidere putatur, pueri qui suam ætatem in literis agere uolunt, eo die in hanc nostram militiam nomina dant faustis, ut nominantur, auspicijs. VI. Et quando hæ erunt feriæ? SE. Dic, sicut opinor, ab hinc decimo. VI. Quando ita suades, et ipse mihi auricularium sacrum (sic enim uocant nonnulli eruditi) quæram in cuius sinum mea delicta effundam. SE. Si lubet, eum accedendi dabitur facultas, quem ipse iam semel atq; iterum diligentem sum expertus. VI. At ego mallem oscitantem aliquem, quem nõ magno negotio in aliquot criminibus fallere possem. SE. At hoc non est Christianum agere, sed uulpinam fraudulentiam referre, uerum tu uidebis.

DIALOGVS XXX.

MARCELLVS ET ANTONIVS

De ouis emendicandis colloquuntur.

Alue Antoni. ANT. Et tu mi Marcelle. MAR.
S Quid est, quod ita discurras? quem quæris? AN.
Quero qui mecum rus eat, mihiq; in emendi-

MOSELLANI

eandis ex more ouis sit socius. MAR. At hæc consuetudo praua est, & indigna eo, qui se liberalibus studijs addixerit. Quid enim seruilis, quàm decem ouorum gratia agrestium caulas ostiatim obambulare, ac interim domi lectionum iacturam facere? AN. Sed unde famem pellam? si non cibos undecunq; conquirere licet? MAR. Hic in urbe quantum naturæ satis est, nancisci potes. Nam quorū beneficio totius anni uictum conquiris, eorundem benignitate & paucos dies transigere posses. AN. Frustra te appello, seuerior es, quàm ut tecum rem habere uelim, ipsa es sapientia. MAR. Age age, ut lubet.

DIALOGVS XXXI.

PAVLVS ET LVCAS.

De Sanctorum communione colloquuntur.

Obscuro te mi Luca, modis omnibus nos excusatiemus, atq; ab omni peccatorum sorde penitentia scopis repurgemus, ne ad tanti principis, qui semel nutu nos perdere potest, mensam illotis quasi manibus accedamus, & panem illum celestem ac reuerendum polluto ore, imò & animo sumamus, de quo heri tam piè tamq; frugiferè disseruit Ludimagister. LV. Equidem pro mea uirili ad hoc enitar, sed rogo, quid nam de hoc mysterio disputauit Præceptor, nam ipse non interfui. PAV. O miserum qui talia negligis. LV. Adesse non quiui, alibi occupatus, quamobrem uehementer oro & obtestor, ne
michi

MOSELLANI

mibi rem adeo salubrem inuideas. PAV. Aiebat tantam esse uirtutem huius admirandi cibi, ut qui eoritate uescerentur, fierent unum corpus atq; unus spiritus cum Christo, sicq; in Deum, Deiq; filium abirent. Sed si quis impurus contingat, eum non salutem, sed extremam anime perniciem sibi inuenire. Hortabatur ergo nos omnes, ut his diebus peccatores cum Christo in cruce moreremur, quo felicius & sinceriori cum gaudio una cum eo in uitam transeamus. Hoc enim dicebat significari per hanc appetentiam nunc festa, quod Pascha Hebraeis, transitus a morte peccatorum ad uitam uirtutum sonat. LV. At interim quid sit de placentis, & id genus alijs bellarijs, quae ad imminentes has ferias parari consueuerunt? Non & de illis quid audiisti? PAV. Apage, tuus animus iam est in placentis, quum hoc temporis articulo Christus olim de uita sit periclitatus Placentiae, atq; eius generis illecebrae aliae, suo loco sermonem dabunt, nunc de alio cibo solliciti esse dehemus.

DIALOGVS XXXII.

VRBANVS ET CHILIANVS

De lustratione urbis & aruorum fabulantur.

Quid est Chiliane, quod tanto molimine placentiam & uicos omnes uerrant, num princeps quispiam huc est uenturus? CHI. Minime, sed quiddam est cras futurum, cuius gratia merito hic fit apparatus. VR. Quid hoc quaeſo? CHI. Solenne

idem

MOSELLANI

iam est, crastino die urbem corpore Christi illustrari, siquidem primarius hic Sacerdos sacratissimum hoc corpus circum moenia gestabit, uniuersa sacerdotum manu, atq; item populo omni, à tergo sequentibus. VR. Sacra forsitan erunt, quæ nonnulli Amburbalia non ineptè uocare uolunt. CHI. Erunt, VR. At quando agentur Amburbalia? Sic enim uocantur, quæ apud Ethnicos erant Robigalia, Paliliaq; CHI. Perendie. VR. Num & nos eis sacris adesse oportet? CHI. Maxime, pariter & Clericorum ordinem omnem. VR. At apud nostrates soli agrestes, sacrifico præeunte, agros obequitant. CH. Suus cuiq; regioni est mos, qui pro lege est habendus.

DIALOGVS XXXIII.

LEOPOLDVS ET SEVERVS

De spectaculis Comædiarum, Tragædiarumq;
exhibendis, confabulantur.

Scis Seuere, quæ spectacula die crastino, qui est à ferijs sacratissimis corporis Christi octauus, ædi consueuerint? SE. Qui ipse scire possem, cum superiori anno non adfuerim? LE. At audiuisse ex alijs poteris. SE. Quæ ad me parum attinent, ea non magnopere soleo exquirere. Sed dic oro, quid tandem est, quod iactas? LEO. Tragædiam eorum cruciatuum, quos pro nobis tulit Seruator Christus, histriones agunt, sunt enim ad hoc delecti aliquot. SE. Quæso te, omnibus etiam adhibitis personis?
LEO.

DIALOGI.

LEO. Omnibus omnino. SE. Ipse in hac fabula male-
lem durissimi militis aut carnificis personam gere-
re, quàm ipsius Christi. Nam tametsi, ut conijcere
possum, res ficta representabitur, sic tamen abire
non potest, quin is, qui Christum refert, multas inte-
rim molestias in se recipere cogatur. LE. Et ipse in
hac fabula spectator esse malo quàm actor, utcunq;
res interim agatur seria.

DIALOGVS XXXIIII.

BASILIVS ET GEORGIVS

De coronis gestandis, deq; earum uario gene-
re colloquuntur.

Vnde tute proripis Georgi? aut ubi hanc co-
ronam rosaceam es nactus? GE. E foro ueni
mi Basili, ubi sertum hoc nummo mihi coëmi.

BA. At in quem usum? GE. Animus est eam coronã
capiti impositam gestare. Nonne tibi uile uidetur,
tot rosas unico nummulo parari? BA. Et te tantum
asinum non pudet puerorum ritu coronatum ince-
dere? GE. Puderet? grandes natu, & cani etiam hic
gerunt. BA. Nihilo ergo sunt grauiores, forsã hunc
morem à Græcorum mollitie sumpserunt, quos apud
Homerum subinde καρχηκομόωντας audio dici.
GE. Vnde sumpserint equidem nescio, hoc scio quod
gestant. BA. Num solas rosaceas gerunt, an & uio-
laceas pariter & liliaceas, aut etiam rosmarino uel
amaraco intertextas? GE. Omnis generis flores, ac
odora

MOSELLANI

odoramenta concinnant. BASIL. Faciant ut lubet, ego nihili pendo istas nugas, tantum abest, ut precio emere uelim, quod si pecunia superesset, uernum bua tyrum emere malim, hoc enim in alimentum cederet, cum fertorum si odorem excipias, nullus plane sit usus.

DIALOGVS XXXV.

RAPHAEL ET SEVERVS

De ferijs diui Urbani consabulantur.

Vtinam alas mihi sumere liceret, ut hinc domum auolare possem, etenim nimis quam cupio crastinum diem in patria transigere, quam facultatem magno emere non recusarem. SE. Quid hic sibi uult? tute homine exuto in uolucrem mutam uis degenerare? Aut quid noui accidit, quod tam repentinum tuum iter exoptulet? RA. Rogas? nescis cras ferias agi diui Urbani? SE. Noui, sed quid tum? RA. Hunc diuum eodem penè ritu, & iisdem ceremonijs colunt nostrates, quibus Ethnici olim Bacchum, ut quæ illis erant Bacchanalia, nobis penè sint Urbanalia. SE. At in quem usum faciunt hæc Christiani? RA. Putant hoc diuo sic placato, felicius prouenire uuas. SE. O stolidos homines, qui Sanctorum numina, crapulis ac computationibus deameri se credunt, cum illi abstinentia ac sobrietate principi Deo placuerint.

DIALOGVS XXXVI.

CORO

DIALOGI.

CORNELIVS ET GVILHELMVS

De commodis ac molestijs uariorum
temporum differunt.

VT nihil est usq; ex omni parte felix. GVIL.
Quid stomacharis tecum mi Corneli? COR.
Non iure stomachor, qui me tot malis in hoc
immundo mundo obnoxium experior? GVIL. Quid
est, de quo præter cæteros adeo queri possis, nisi for
te paupertatem in ius uocas. COR. Quasi hoc solum
sit malum, etiamsi grauissimum, uides, & opinor
sentis, ut nihil non sit aduersum, hybernis temporib.
frigore concutimur, nunc æstas, & caniculæ rabies
nos excruciant. Interdiu quidem ob annonæ chari
tatem, & nostrâ paupertatē fame ac siti laboramus,
ut taceam interim, nusquam non culices & muscas
nobis obuolantes, & corpusculum exuentes, nocte
uerò cum cimicibus ac pulicibus bellum gerimus. Ad
hæc miseros exterrent iam fulgura, iam fulmina, iam
tonitrua. Mox & autumnus sexcenta morborū ge
nera effundet, nonnunquam morborum omniū pesti
lentissimum pestem. Adde quòd huius temporis occa
sione pleriq; nostri ordinis, dum stulti frigida lauare
uolunt, in rapidis & profundis fluminibus capitis
iacturam faciunt. GVI. At tu nature parum gratus,
incommoda quidem, quæ secū adferunt æstiuu menses
accuratè recenses, commoda uerò quæ simul præstāt
præteris. COR. Quæ ea sunt, quæso? GVI. Rogas?
primum

MOSELLANI

Primum nec igne, nec uestibus admodum est opus, deinde tempus hoc tot frugum genera donat, siliginem, triticum, hordeum, Tot legumina, fabas, pisa, uicias, Tot poma, pyra, pruna, mespila, nuces, iuglandes, auellanas, castaneas molles, racemos, super omnia uerò dulcissimum mustum. An hæc parua tibi uidentur æstatis & autumnii munera? uideris mihi ex eorum esse grege, de quibus Seneca eleganter dixit: Nemo beneficia in Calendarium scribit. Postremò cogitandum semper, sic placuisse nature conditori Deo, ut in hoc mūdo nihil sit hominibus òni ex parte beatum, quo uidelicet ex his mundi perturbationibus ad aliam patriam aspiremus.

DIALOGVS XXXVII.

PANDVLPHVS Ludimagistri minister.

HIERONYMVS Scholasticus.

LVDIMAGISTER.

Consultant in quam potissimum Academiam studioso sit commigrandum.

Quid tu hic ante ostium Hieronymi, aut quid hic tibi negocij est? HIE. Ludimagistrum conuenire uolebam. Sed pulsare cunctabar, ueritus ne intempestiue fortasse uenirem, quare te pro ueteri nostra consuetudine rogo, ut hic me ad stare significes. PAN. Faciam, tu hic tantisper morare, dum quid rerum sit huc renuncio. Here, quod iniunxeras diligenter est curatum. LVDIMAG.
Benè

DIALOGI.

Benè factum. At quis is est, qui cum pro foribus fa-
 bulantem te audiui. PAN. Scholasticus quidam nomi-
 ne Hieronymus, tibi familiariter notus, qui te, si mo-
 do tempestiuum est, coràm alloqui cupit. LV. Intro-
 mittatur, iam nunc, quid uelit, conijcio. HIE. Salue
 humanissime Præceptor. LVD. Et tu saluus sis opti-
 me adolescens, sed quid est quod me uelis? HIE. Pau-
 cis dicam. Quia iam bienniū te in hoc ludo docentem
 audiui, utriusq; literaturæ prima rudimenta tua ope
 utcunq; percepi, hortatur nunc me tum parens, tum
 etiam hæc mea ætas maturior, ut hinc in Academiam
 aliquam ad uberiores ingenij cultū capiendum me
 conferam. Hoc ut feliciter faciam, tuo consilio opus
 est, nam inter tot ut uocant Vniuersitates, quot iam
 olim sunt institutæ, & hodie passim nouæ exoriun-
 tur, mihi eiusmodi rerum ignaro, difficile planè est
 eius, quæ omnium sit instructissima, & meis studijs
 accommodatissima, delectum habere. LV. Prudenter
 hic deliberas Hieronyme. Sunt Academiæ, idq; in
 Germania, quas uehementer probem, sunt item quas
 cupiam uel omnino non esse, uel in totum immutari.
 Ut enim in re militari duci dux, & militi miles, &
 in Repub. senator senatori, & ciuis ciui, artifex ar-
 tifici, ut deniq; homo homini, sic schola scholæ, do-
 ctor doctori, magister magistro, præstat. Quod dis-
 crimen, qui non aduertit, operam & oleum (ut
 aiunt) plerunq; perdit, ac, ut certum aliquid quod
 D hic

MOSELLANI

hic sequaris, habeas, in hac deliberatione spectandū
erit, non quæ magnificis ædificijs, tametsi & hæc decō-
coris aliquid addunt, sed optimis omnis generis præ-
ceptoribus sit instructissima. Primum quæ trium lin-
guarum Professores habeat, & doctos & bonos, hoc
ut uelint, illud ut possint, rectè docere. Siquidem La-
tinam, Græcam & Hebraicam linguam in Christia-
norum scholis doceri Pontificiæ leges iubent, &
ueterum Theologorum exempla suadent, ac deniq;
Christiane Reipublicæ usus exigit. Habeat deniq;
Theologos, si non plures, unum saltem aut alterum
cum Scripturarum intelligentia, tum uitæ sanctimo-
nia egregiè probatos, tum iureperitos, non minus
prudencia, quàm & facundia laudatos. Ad hæc Me-
dicos, quos naturalium rerum profunda cognitio &
curandi fides perspecta commendet. Postremò Phi-
losophos, non qui Sophisticam rixandi pertinaciam
ex ineptis barbarorum commentarijs inculcent, sed
qui Philosophando Platonis maiestatem, acumen
Aristotelis, Theophrasti eloquentiam proximè rese-
rant. Quanquam autem Gymnasiū eiusmodi minoris

Lipsia, Vi-
teberga, Erphor-
dia, Basi-
lea, Loua-
nium.

negocij est describere, quàm usquā inuenire, ad præ-
scriptā tamen imaginem utcunq; accedunt hic in ui-
cino sitæ, LIPSIA & VITEBERGA, Nec
ERPHORDIA cuiquam est aspernanda, ut nec
BASILEA. Super omnes uerò trium linguarum
professione floret LOVANIVM schola, uel
hoc

DIALOGI.

hoc nomine omnium felicissima, quod magnum illum
 & sapientiae et eloquentiae principem habet ERAS-
 MUM. Et summum illud Ecclesiasticae dignitatis or-
 namentum, Albertus Cardinalis, magnum quiddam
 Moguntiae suae molitur. Quod si processerit, erit quo
 se Germania externis hominibus uenditet. Porro il-
 lud in primis tibi cauendum, ne ad sublimes illas pro-
 fessiones, quas uocant illois (ut aiunt) pedibus irrum-
 pas. Quin modis omnibus curandum, ut utriusq; lite-
 raturae mediocri cognitione praeparatus accedas. Sic
 enim futurum, ut in disciplinis his grauioribus citius
 & facilius, quo tendis, peruenias, & rectum in rebus
 omnibus iudicium consequaris. Hoc qui caret, fru-
 stra se aliquid feliciter discere sperabit. HIE. At in
 eiusmodi Scholis receptum audio, ut scholasticorum
 quisq; praepceptorem quempiam sibi deligat, quo fa-
 miliariter utatur, non tantum ad literarum studia, sed
 et formandos mores, dic, quid mihi faciendum suades? Ratio de-
 LV. Quid aliud, quam ut antequam te alicui in di- ligendi pra-
 sciplinam dedas, diuitum istorum delicias imiteris? ceptoris.
 Qui cum multa uini dolia in cellis habeant reposita,
 non statim e quouis bibunt, sed pitifando omnibus ex
 ordine degustatis, quod firmissimum fuerit & sua-
 uissimum, hoc demum in palati sui usum relinquunt.
 Quin ergo & tu cum ex alijs sciscitaris, tum mul-
 tos eximios eiusdem professionis Doctores audien-
 do exploras ipse, cui potissimum ingenij tui solum

MOSELLANI DIALOGI.

Indicia bo rectissimè excolendum loces. Tametsi sunt & aliæ
ni præce= coniecturæ, quibus in hoc uti possis, ut si cui lucubra=
ptoris. tiones insignem peperere famam, si quem erudito=
rum calculi aliquot probent, si cui ab alijs eiusdem
musæ æmulis insigniter inuideatur, si quem uel iudi=

Vide Gell. cium Principis, uel Reipub. consensus à contemptu
in primo, uindictet, si cui magna sit lectissimorum iuuenum fre=
cap. 9. quentia, si quis discipulos aliquot egregiè doctos
reddiderit. Deniq; si quis Pythagoræ exemplo, non
quemq; statim in disciplinam suam recipiat, & alius
plura & meliora, pluris quoq; doceat. Caue enim
committas ad quenquam te alliciat sumptus uilitas,
aut à quoquam deterreat impensæ magnitudo. Quan
do ferè fit, ut qui paruo docent, parua, qui magno,
magna quoq; doceant. His iudicijs si prudenter ute=
ris, uix unquam tibi imponet quisquam. Cætera re=
rum usus, optimus magister, ætatis progressu te fa=
cile edocebit. HIE. Sat est. Quod restat, pro salubri
adeo consilio gratias tibi immortales tuas agit Hic=
ronymus, si quando dabitur facultas egregiè quoq;
relaturus. LV. Nihil addubito Tu quod tibi felix
ac faustum sit, ad bonarum artium mer=
caturam proficiscere, Vale.

F I N I S.

Sequuntur Christophori Hegendorphi
ni Dialogi.

DOCTIS

DOCTISSI=

MO VIRO SIMONI PHEM GYM=

nasiarchæ in monte diuæ Annæ, Chri=

stophorus Hegendorphinus

S. D.

Cumferuntur passim, vir doctissime, Dialogi uirorum doctissimorum, pueriles loquendi formas repræsentantes. Id quod uix dici potest, quàm pueris vsui futurum sit. Errant illi, & uehementer errant, qui non his loquendi formulis propositis puerorum linguam expolitiorem reddere laborant. Erasmus ille magnus, alicubi hoc ipsum cum pueris faciundũ esse admonet, eius calculum nemo non candidè probat. Quapropter & ego illorum uirorum stimulis excitatus, Dialogos quosdam ludere cœpi: In quibus si non omnia uirorum superiorum uestigia imitabor, ignoscere debes. Mihi non tam propitius Mercurius est, mihi non tam dulces Camœnæ, quicquid possum, reddo, non gloriolæ choragium ambio, contentus si

D 3 quantus

quantulacumq; utilitas ad bonæ mentis
adolescentes emanarit. Tibi autem viro
doctissimo, dedicare hos Dialogos uisum
est, quod soleas rebus ipsis impensius fa-
uere, ex quibus puerorum lingua utcumq;
expoliri potest. Et non paucis annis huc
omnes conatus destinasti, puerorum ut
balbutiei succurreres. Et ego mutuam tibi
operam præstare non erubesco, tua huma-
nitate fretus, qua neminem non & in labo-
ris & honoris collegium asciscis. Accipe
igitur quicquid est xenioli, grauiora,
DEO auspicante, dabimus, si has
nugas non omnino dis-
plicuisse uidero.
Vale,

Georg

GEORGIVS

ET CHRISTOPHORVS DE VERIS

temperie colloquuntur.

GEORGIVS.

Salvus sis mi Christophore. CHRI. Et tu salve. GE. Quid rerum agitur hoc iam ueris tempore? CHRI. Nihil equidem rerum, nisi quòd plurimum gaudeo, asperum hyemis tempus defluxisse, atq; iam amoenissimam ueris temperiem appetere. GEOR. Ecquid refert quo tempore uiuas, modo in literis uiuas? CHRI. Tu pol homo non es sobrius, hyeme quæ mala exhauriamus, tuo ipsius, ut opinor, periculo expertus es, nempe quod malè uestitus & seuiente iam bruma, ciuium domos queritandi uictus gratia oberrare cogeris, & aliquid quando ita frigore manus obrigescent, ut aegrè olam in manibus gestare queas. GE. Bellè narras, acuram tetigisti, sed ego hoc ipsum infortunium, Deo laus, nondum expertus sum, ut qui à parentibus semper tot commeatus capiam, quo hyemis seui iam propulsare possim, quamuis ita exhaustus sum, ut neq; quid edam, neq; quid bibam, restet. CHRI. Non est quod te hoc tempore maceres, in patriam concede & commeatu, in futurum aestiuum tempus, te instrue.

D 4

GE. Mea

HEGENDORPHINI

GE. Memorem mones, & ut Homerus ait: ὡς ἔυ-
 δοντα δὲ ζῆναι. Ego ipse iam eo missionem à præ-
 ceptore petiturus, quo in patriam me conferam. **CH.**
 Et mihi animus esset, patriam inuisere, si sperarem
 me quippiam à patre corradere posse. Sed è pumice
 citius, sat scio, aquam extorseris, quàm unum à patre
 nummulum, tam Philargyrus est, tam semper uere-
 tur, ne ad incitas redigatur. **GE.** Et quæ, malum, de-
 mentia est, patrem uelle literis te addicas, & non
 mutua pecunia studia tua alere & fulcire? Pecunia
 opus est, alioqui nihil omnino in literis agas, neces-
 sum est. Vnde non immerito Comicus quidã Plutum
 diuitiarum Deum loquentem facit, Διὰ μὲ πάντα
 γείνονται, id est, per me omnia fiunt. **CHRI.** Quid
 agis? ego, quantum in me situm est, redeo, proborum
 hominum opera suffultus. Nam hætenus, laus super-
 ris, nunquam pecunia defuit, ad comparanda dictata
 scholastica. **GE.** Sed hac de re posthac, ne lentè un-
 guentum, quod dicitur. Nunc quod nostri est instituti
 effectum curabimus. Accedamus præceptorem. **CH.**
 Sat scio, nō permittet nos patriam inuisere, uix enim
 quadragesimæ carceres ingressi sumus. **GE.** Tu pol-
 tuam ipsius umbram reformidas, mihi negocium cu-
 randum da. **CHRI.** Deus feliciter uertat. **PAN.** Ad
 malos coruos, quis ita fores pulsat? En Georgi, en
 Christophore, quid uestra cupido est, quid aduentus
 uester præ se fert? **GE O.** Est præceptor intus?

PAN.

DIALOGI.

PAN. EST. GE. Quid rerum molitur? PAN. A prandio domum redijt, ultro citroq; commeans GE. In tempore aduenimus, paucis eum compellare uelimus, nisi alijs uacaret. PAN. Hic pedem figite, donec reuertar, periculum faciam quid rerum agat. PAN. Præceptor humanissime, sunt præ foribus duo adulescentes, qui paucis cum tua humanitate agere uolunt. PRÆ. Qui sunt? huc accersantur. GE. Salue præceptor humanissime. PRÆ. Et uos saluete, quid est, quod me uultis? GE. Non ignoras præceptor humanissime, iam quadragesimæ tempus instare, in quo non parum propter commeatus penuriam, fama maceramus pecunia ad uiuum usq; denudati, nec obulus restat, quo restim emamus. Quare uelim tuo fauore in patriam repedare nobis liceat, gratias interim agentes, quod in scholasticorum album adscripseris, in optimis quibusq; artibus nos crudieris, olim gratias relaturi, si quando per fortunam nobis licuerit. Et quod in præsentiarum nobis non datur, Deus Opt. Max. cumulatiùs rependet. PRÆ. Mirum est uos tam cito hinc auolare uelle, octo aut amplius septimanæ supersunt, priusquam prælectiones uestre ad umbilicum deducantur, & uos iam hinc discessum adornatis, si meo consilio obtemperare uultis, quod arbitror uos non infrugiferum experturos, ad unam aut alteram hebdomadam nobiscum duretis uelim. Nihil negocij uobis domi est. GE. Fames ipsa nos domum

D 5

abigit

HEGENDORPHINI

abigit. PRÆ. Dij boni, si alij non fame pereunt, nec uos, ut opinor, fame peribitis. Tum si nihil aliud hic remorari posset, hoc saltem remoram uobis iniiciat, quod his diebus, peccatorum detestandorum rationem uobis tradam, quo in sensus nouitate reformati, Christo fructus ædatis in patientia. Transitum Pascha Hebræis sonat, nempe quod hominibus iam ex peccatorum tyrannide ad uitæ libertatem aspirandum est. GE. Tam lubenter hoc discere uelimus, quàm nobis usui futurum scio, sed parentum affectus hic diutius agere non patiuntur. PRÆ. Ut lubet. Vos inuitos seruare non consilium est, per me ergo domum proficisci potestis, modo date operam, ne moribus subagrestibus uos apud parentes geratis, ne suspicentur uos illam morum lucem in ludo nostro contraxisse. GE. Faciemus omnia sedulo, tum remis tum uelis conantes, ne ludo tuo dedecori simus. PRÆ. Ite ergo fausto auspicio. GE. Valeat tua humanitas faustiter præceptor humanissime.

HENRICVS ET FRIDERICVS

De æstate colloquuntur, & in quem ludum literarium proficisci uelint.

VT uales Henrice? HEN. Optimè ualeo, quo in cardine res tuæ aguntur? FRI. Omnia læta, omnia auspicata, cum parentibus satis superq; egi, in ludum triuiale me conferam, sub docto aliquo Præceptore militaturus. Tu si te mihi
comia

DIALOGI.

comitem addere uis, gratum erit, ut quod maxime.

HEN. En optato res cadit, diu mecum cogitavi, in ludum aliquem proficisci uelle, nec ego solus iter facere soleo. Tu ergo mihi comes, uel multo gratissimus diuina, ut dicitur, uirgula oblatu es. FRI. In quem autem ludum te tradere animus est? HEN. In quemcunq; tu uolueris. FRI. In Lipsensem, audio enim illum omni studiorum genere, uel in primis florere. Tum gymnasiarcha illi ludo praefectus est, homo mirè facundus, & in nullo non scientiarum genere Roscius. Adde quod urbis ipsius celebritas me illuc adigit. HEN. Sed audio pestem illic uehementer grassatam esse. FRI. Amici cuiusdam literis comper tum habeo, pestem desæuisse. Academiae quoq; magistros illuc pedem retulisse, HEN. Non fieri potest, ut pestis omnino desæuerit, si scholastici ex omnibus oppidis, in quibus haecenus pestis populata est confederint, ex afflatu ipso peste corripiamur oportet, praesertim his aestiuis mensibus, quibus non raro tam numerosa scholasticorum turba confluit, ut eam uix capiat ludus. FRI. Quid cornicaris inepte? facile est inuenire sutelas, quibus tuam inertiam oppallias. Nos non soli hic erimus, cum alijs adolescentibus fortunæ experiemur aleam, siue moriemur siue uiuemus, Christo moriemur, et Christo uiuemus. HEN. Tum ut audio, non licet aestiuis mensibus frigida lauare, nec cerasis decerpendis mutuan

agrio

HEGENDORPHINI

agricolis operam collocare, nec aliquot dies scholis
 abesse, plusquam argos illic agere audiui, qui circum
 foraneam illam turbam obseruēt. Nec desunt Cory-
 cæi, qui clandestinos sermunculos, quos amicus cum
 amico nugatur, ad præceptorem deferant. FRI. Iam
 audio, quàm nihil scholasticū in te spiraret, scholasti-
 cum agere uis, & rusticorum negocijs te immerge-
 re cupis, scholasticus ἄρ' τῆς ἁολῆς dictus est, hoc
 est, ab ocio literario, nempe qui rusticarum rerum
 labyrinthis exemptus, se totum literis addicit.
 HEN. Sed quis semper literis operā nauare potest?
 Omnium rerum satietas est. Vide tu ne studiū plusq̄
 adamantinū in neruos abeat. FRI. Tu unius obuli grā-
 tia literas, sat scio, deuoueres. HEN. Quæ Pallas tibi
 hæc in mentem misit? FRI. Audio te cerasis carpen-
 dis addictiorem esse, quàm ut in literis bonis aliquam
 sementem facias. HEN. Non semper patruos sapere
 oportet, ludendum aliquando par impar, equitandū
 in arundine longa. FRI. Adolescentes sumus. Non est
 quòd doctissimorum uirorum collatione nostro ocio
 blandiamur, si eò erepserimus quò illi, ueluti in O-
 lympiade euaserunt, ea feriandi à literis libertate
 utamur licebit. Iam illud Titi Vespasiani in intimos
 pectoris recessus insculpas oportet, qui dum aliquan-
 do recordaretur, se aliquo die nihil egregij præsti-
 tisse, ὄ μοι τίς κατ' ἄρατος ait, ille dies hodie pe-
 rijt. Id quod Apelles pictor ille nobilissimus, non
 instre

DIALOGI.

instrenuus imitatus est, qui nullum diem absq; linea esse oportere dicebat. HEN. Sed iam non ignoras, quàm Solis æstus ingrauescat, & quàm capita Anticyris digna faciat. FRI. Non est quòd Solis æstus te prægrauet, si interdiu prælectionibus audiendis tempus impertias, diluculo uerò è lecto surgens, à capite ad calcē usq; repetas, optima quæq; in memorie thesaurum deponas, hoc agas oportet, si non uis ex paleis tuorum laborum inanes culmos excutere. HEN. Iam in uiam reduxisti, iam reddidisti animum, quoquo tu profectus eris, ego te comitabor.

IOHANNES ET SEBALDVS

De autumnii tempore confabulantur.

ECquid agis Iohannes? IO. Ecquid agerem, iam supellectilis meæ sarcinam colligo, domum aduolaturus. SE. Hui tam cito? IO. Cito? Bartholomæi feriæ elapsæ sunt, Mariæ natalis in foribus est, uix domum rediero, & Michaelis feriæ me anteuertent. SE. Ecquid te domum abigit? IO. Vinemia iam faciunda est, & me musto in lacunis subscatente, ad plenum usq; explebo. SE. Homo es Baselus, qui musti gratia studiorum iacturã facere uis. IO. Prælectionibus omnibus iam quasi Colophonem imponent. SE. Si expectari uis paulisper, donec literas patri perferendas conscribam, te rursus uisam. IO. Seculum effluet, quàm hinc me auellero. SE. Non uelim iciunus iter ingrediaris. Nam Medicorū
præ

HEGENDORPHINI

*præscripto constat, Autumnum magnum malorum
 agmen hominibus adferre. IO. Sæpe demirari solitus
 sum, cur in autumnno homines in tot malorum genera
 cadant. S E. Medicorum calculus est, propterea in
 autumnno uarijs cibis hominum corpora affici, quod
 prima luce, nescio quod frigus panicum, homines in-
 uadat. Meridie autem calor quidam repentinus obo-
 riatur. Vnde ex illa tēporis uarietate corporū cra-
 sis perturbatur. IO. Iam audio, in medicorū diatribis
 enutritus es, ut qui tam arcana medicæ rei mysteria,
 ueluti ex tripode pronuncias. S E B. Tum autumnno
 quid Lipsiæ fiat scis? IO. Qui ego scirem? tu qui
 olim illic uersatus es apertis, ut dicitur, tibijs edisse-
 re. S E. Agricolaë indies plenos pomorum, pyrorum,
 mespilorum calathos in forū asportant, ubi aliquan-
 do ego græca fide mercari soleo. IO. Quibus autem
 strophis eludis, ne ab agricolis arripiaris? S E. Gy-
 gis annulo utor, uel alium mihi adiungo, qui poma
 & pyra licitatur, & cum agricolaë in gremium mihi
 numerant, ego me in pedes, quantum possum pro-
 ripio, punica fide exoluens. IO. Solent autem ne te
 insequi? S E. Qui insequi me alio circumstante pos-
 sunt? Verentur ne dum lunonem insequantur, in nu-
 bem incidant, hoc est, ne dum paruo cuidam damno
 meâeri uelint, in grauius prolabantur. IO. Quid si
 ad Magistrum deferant te, quot quæso plagas tibi
 lucrifaceres? S E. Quid? ueluti Elephantina cutis
 iacule*

DIALOGI.

iacula eijcit, sic & mea cutis ad quæuis flagra occaluit. IO. Iam cretisare uideris. S E. $\omega\epsilon\nu\iota\alpha\tau\acute{\epsilon}\chi\nu\alpha\varsigma$ $\epsilon\gamma\epsilon\iota\gamma\epsilon\iota$, ut quidam dixit, hoc est, paupertas artes excitat, & fames ipsa Chameleonta agitare docet. IO. Audiui quondam ex meo præceptore, apud Græcos morem fuisse, quod famem uirgis ex ædibus eijcerent dicentes, foras famem, intro diuitias & sanitatem. S E. Utinam & ille mos apud nos duraret, sed plus æquo detineo te. IO. Minimè gentium, si quid aliud uis, dicito, omnia sedulo exequar. S E. Parentibus narra me in literis semper gnauiter uiuere. Alioquæ si rescirent me aliquando ineptire, ne nummulo quidem auxiliares manus porrigerent. Sacerdotium satis amplum mihi impetrarunt, si eò eruditionis progredi possem, quo sacrificio celebrando sufficerem, in cælo essem. IO. Belle narras, sed qui quæso sacrificio celebrando par esse potes, si uerba nec quidem intellecta, Deo obmurmuras? S E. Non solum ego in eo ludo sum, multi in easdem ansas inciderunt. IO. Sed errantium multitudo, non facit errori patrocini-um. S E. Ego non manum uerterim modo nummos mihi uenari possim. IO. In Remboth, ut audio, hominum genus degenerare uis, quod pietatem ipsam ne pili quidem faciebat, in cute ornanda plus æquo operans. S E. Sed ego te itineri accinctum, discrim- go, uale igitur, & fausto omine patriam adeas, letiore ad nos recurras. IO. Et tu interim uale,
siq;

HEGENDORPHINI

Siq; fortuna tibi benignius arriserit, fac mei memoria non pectore effluat tuo. S E. Hac ego te cura leuo, nam qui possem tam dulcis congerronis non meminisse? I O. Vale igitur.

PETRVS ET BARTHOLOMÆVS

De tempore æstiuali colloquuntur.

Quid ita eiulas ô Bartholomæe? B A R. Cur non eiularem uel sanguinem, ut dicitur, flearem? scriba domi est, qui subinde me uirgis cedere, egregius flagrio, solet, nisi ad satietatem usq; cibos illi subministrauerim. P E. Ego non huius, illud de sale emptum mancipium facerem, si cibum adusq; clamando emendicatum, illi ipsi suppeditare deberem. B A R. Nihil grauarer, si æstiuum tempus nobis incumberet, sed his hybernis mensibus mirum est, quanto negotio cibus emendicandus est. Non raro ad octauæ horæ signum ad ciuium ædes assidere cogor, ut carunculae portionem prærancidam extorqueam. P E. Solent ciues alioqui pueros subornare, qui quotidie certis cantilenis pro foribus cantillant, inde pecuniarum messem, uel multo uberrimam demetetes. B A R. Cöcentores quos uocāt, quicquid est pecuniarum, ueluti bolum è faucibus præripiunt. Ego κόνκρυϞ in morem eadem cantilena ciuium aures enecare soleo, unde raro terunciū lacrifacio. P E. Cur & non tu Musicam artem addiscis? B A R. Non ex omni ligno fit Mercurius, non omnes omnibus arti

DIALOGI

bus appositi sumus. PE. Non tam Apollinis oraculum, quàm hoc uerbum, uerum est, sed tamen solent ciues quosdam adolescentes uulgaribus cantilenis subornare. BAR. Quid hoc est? ex una septimana uix semissem reliquum facio. PE. Sed tamen ad eum modum increscet cumulus Hesiodicus. BAR. Sed scriba nescio quas nugas agit. Me socordiosem esse ait, quàm ut nummulum domum adferam. PE. Si tam suis, ut fertur, moribus homo est, cur non illum missum facis? BAR. Tum si cibaria domum attulero, non igniculus suppetit, quo recalefaciam. PE. Quanto precio agere in scholis hyberno tempore datur? BAR. Sex argenteis nummis. Nam cantori ipsi in ipsis diuæ Catharinæ ferijs argenteum nummum suppeditamus, & singulis tribus hebdomadis nummum antiquum damus, & nescio quæ alia à nobis exiguntur. Tum annua uectigalia pro diuersorijs dependere cogimur. PE. Proh hominum fidem, mihi nulla pecunia tam iniquè postulari uidetur, quàm quæ pro diuersorijs exigitur. Malè illi sit, qui hunc censum primus instituit, nudo uestimenta detrahere uoluit. BAR. Emori citius uideas, quàm ut uel obulum in ea pecunia remittant. Tam è flamma sat scio, pecuniam peterent. PE. Et nobis olim lignis emendis pecunia impendenda erat, sed ciues pleriq; nos hac pecunia leuarunt. Vnde quotidie canticum, quod Salue uocant, in templo detonare cogimur. BAR. Sed frigo

E

re nullo

HEGENDORPHINI

*re nullo tangimini, calidum enim semper uaporaria
 um est, in quo frigora discutere potestis, & crede
 mihi, in longè meliore uiuis sorte quàm ego. P E T.
 Verissimum est quod Horatius dixit: Optat Ehipa
 pia bos piger, optat arare caballus, hoc est, nemo sua
 contentus sorte est, semper aliorum sortem magis
 admiramur. B A R. Nescis profectò nescis, quantis
 negociorum labyrinthis immergar. Hospes meus
 subinde proœnium peragere solet, & ad intempe
 stam usq; noctem, somnum protraho. Nec uesperu
 lius libri inspiciundi copia datur. Cereuisia semper
 adferenda est. P E. Et mihi ad octauæ horæ signum
 uicatum ἄνω γὰρ καὶ τὸν cursitandum est, ne uel ius
 culum mihi parem. Tu autem oppiparis quotidie ci
 bis uentriculum exatias. B A R. Mallem ego tenuius
 uictitare, quàm cibi gratia studiorum iacturam fa
 cere. P E. Qualem ego fortunam nactus sim, ignoro,
 nisi ego me olim ex illis fortunæ tumultibus extrica
 turum sperarem, malis illis ceu tempestate afflictus,
 conciderem. B A R. Has nugas missas faciemus. Sed
 scis quid crastina die laboris in humeros nostros rea
 sideat? P E. Quid nam? B A R. Nobis prima luce è lea
 to surgendum est, ad diuæ Virginis sacrificium can
 nendum est. Tunc cantilenæ in Christi natali canen
 dæ non parum temporis exigunt, & nescio quæ aliæ
 laborum ilias exhaurienda est. P E. Dabit Deus his
 quoq; finem, quippiam iam pietati dandum est, ut
 enim*

DIALOGI.

enim in sacris sementem feceris, ita & metes, Christi-
iam aduentus à nobis obuijs, ut fertur, manibus expe-
ctatur, omnibus modis elaborandum est, quo sese in
nostram mentem per gratiæ suæ charismata diffun-
dat. Et nobis gratiam ad mensuram det, quemadmo-
dum olim à Concionatore non indocto accepi. BAR.
Bellè narras. Quare quicquid est frigoris, quicquid
est tædij libenter decoquemus. PET. Ego quidem
nullum reformidabo laborem. BAR. Quare mutuo
in acie certabimus.

THOMAS ET SEBASTIANVS

De Epiphanijs ferijs colloquuntur.

Eus auspiciatum tibi conferat annum. THO.

DEt tibi omnia alba contingant. SEB. Quid
uerò mihi pro Xeniolo uel Strenula mittes?

THO. Quid tibi mittam, cum ne obulus ad emendos
panes suppetat, quo latrantem stomachum exatiem?

SEB. Ego uel calabris hospitibus munera boni consu-
lam. THO. Ego arbitror patrem breui aduolaturum,

quod si aduenerit, omnia in portu erunt, & ne
symbolus apud te sim, curabo. SE. Non soleo luben-
ter spem precio emere. THO. Si expectare non uis,

præuerrere hebrum potes. SEB. Vnde quæso missi-
tandorum munerum ratio apud Christianos radices

egit? THO. Tute lepus es & pulpamentum quæris?

SEB. Ego quantum ab alijs habeo, referam, arbitror
primum illis Xeniolis homines sese mutua salute im-

B 2

partire

HEGENDORPHINI

partire, & ueluti aggratulari, quòd Dei benignitate incolumes, totius anni spacia emensi sunt. Vel quod propius uero est, quia illis ferijs tres Magi mysticis quibusdam muneribus, Christum regem demeriti sunt, Sic Christiani in Christianae charitatis symbolum Apophoretis mutuo amicitiam iungunt. TH. Non à ueritate abhorrent quæ edisseris, sed Circumcisionis feriae, cur quæso ab Ecclesia institutæ sunt? S E. Non in Theologorum harena unquam exercitatus sum, sed tamen quæ ab alijs audiui, recensebo. Circumcisionis feriae propterea peraguntur, ut quæ admodum Christus in præputij carne amputatus est, sic & nos ab affectibus amputemur, exesas ipsarum uoluptatum carnes excidentes, ne animæ lepram adferant. Ita enim quidam dicebat. H I E. illum sanctum in libro de uera Circumcisione disputare. TH. Quandoquidem in Theologorum campum iam ingressus es, Epiphania unde nomen promeruit? S E. Quanquam hæc à nostra professione τῶν ἑσπερίων sunt, & quasi extra aleas, ut dicitur, tamen quæ Præceptore olim prælegente, excepi, in sinum tuum effundam, ἐπιφάνεια dicta ἀπὸ τοῦ ἐπιφάνω, hoc est, appareo, nempe quòd tunc Christus Magis ipsis nostra indutus carne, apparuerit. Nec uero Magos accipies, maleficos quosdam fuisse, ut August. uult, sed sapientiæ studijs deditos, & syderum cursus peritos ex felicissima Arabia prodijisse, in qua ex auro & argento

DIALOGI.

argento uasa, lectos, Tripodes facere consueuerunt, qua de re Præceptor noster Picum Franciscum in libro prænotationum adducebat. iam habes uno, ut dicitur uerbo, quod à me petijsti. THO. Et iam ad uesperarum precum sacrificium eundum est, si non plagas lucrifacere uolumus.

MELCHIOR ET PHILIPPVS

De festis Bacchanalibus colloquuntur.

Festa iam Dionysij appetūt, quo mihi nihil gratius obtingere posset. PHI. Quid tum? MEL. Quoniam ad facietatem usq; me omni ciborum genere explebo. PHIL. Sed posthac in quadragesimæ tēpore fortiter esuriturus. MEL. Ut ut res cadat satis beatus uideor, si semel atq; iterum uentriculum distendero. PHI. Quo autem te profers? MEL. Rectè ad forum eam, ollas empturus, in quas uictum capiam. PHI. Emere soles ollas Punica, ut opinor, fido. MEL. Non nisi arte Pelasga, figulos deludere possum, non cesso planum agere. PHI. Quid si arripereris? MEL. Pedes mihi remedio sunt. PHI. Præceptor remissionem à studijs, ut audio, ad tres dies dedit. MEL. Si tres addidero, nihil, ut spero, damni adferet. PHI. Ego certè octo dies mihi ad hæc festa sumam, necessum est, si modo tempori, ut dicitur, seruiendum est. MEL. Næ tu mecum uehementer sentis, sed tamen ita Baccho indulgebimus, ne à

HEGENDORPHINI

Musarum aris recedere uideamur. PHI. Sed heus tu, cur nam Baccho has ferias consecrarunt? MEL. Nempe quod his diebus nemo non Anticyra egeat, nemo non insania corripiatur. PHI. Et Baccho cornua cur affingunt? MEL. Quippe quod olim poculorum uice cornua fuerint. PHI. Iam satis teneo. Tu uale.

IOHANNES ET NICOLAUS

De rerum salutatione colloquuntur.

ECquid portas mi Nicolae? NI. Cantharum cereuisiae Neuburgensis domino meo ex ciuium, ut uocant, cellario, affero. IO. Mi Nicolae, per quam uelim formulam quandam cereuisiae consecrandae praescriberes. Herus meus indicis negocium mihi faceffit, quod rustice cereuisiam consecrem. Nec ipse me melius edocere potest. NI. Non credis mihi, quam aegre liceat Latinum sermonem ad uernaculum illum accommodare, sed tamen quantum ex meo praepceptore audiui, in sinum tuum effundam. Cum ergo cereuisiam consecrare uis, dicere potes: Cereuisia uobis sit saluti. Cereuisia uobis commodo sit. Cereuisiam Deus sua bonitate consecret, ne quid noxij uobis ingeratur. IO. Iam rem teneo, qua autem ratione ab aliquo salutatus, respondere soles? NI. Si salutor, salue mi amice, respondere soleo, & tu itidem salue. Cum salutor, saluus sis,

DIALOGI.

sis, respondeo, & tu saluus sis. IO. Benè se res habet, omnia teneo, sed cum manè aliquem accedis qua salutatione eum dignari soles? NI. Dicere soleo, Bonum manè, Bona dies. Cum in meridie aliquem adeo, dicere solitus sum, plurimum salue, uel saluete, salua sit tua humanitas præceptor mi amantissime. Cum uerò ab eo, dicere in more habeo, uiue & uale, uel uiuat, & ualeat faustiter tua uel uestra humanitas. IO. Sed quo quæso modo efferre uelis, bibite bonum Iohannis? NI. Haud scio an oratio Latina, ad id generis locutiones uernaculas aspirare possit, dicere tamen uellem, bibite postremo nobiscum. Bibite nobiscum nomine Iohannis, nam ne ullus quidem fons in itinere occurrat. IO. Benè res se habet, gratias tibi habeo, aliquando curabo ne a symbolus apud te sim. Sed heus tu, unus est scrupulus, qui me non rarò malè habet. Cum somnum capere uis, qua quæso salutatione abire soles? NI. Dicere soleo: Ego somnum capessere uolo, uos quoq; quando lubitum est quieti uos tradite. Vel alio orationis habitu efferre potes. Deus uobis omnibus noctem tranquillam impertiat, uel quiescite feliciter, quietem capite suauiter. IO. Omnia in portu sunt. iam uale feliciter. NI. Et tu uale.

MATTHÆVS ET BARTHOLOMÆVS.

De uarijs rebus colloquuntur.

E 4

Profius

HEGENDORPHINI

Prosint tibi balnea mi Bartholomæe. B A R. Et
 tibi omnia prosint. M A T. Balnea ut tibi arri-
 dent? B A R. Si mihi adeo arrisissent, diutius
 inibi moram nexissem. M A T. Scis quid rerum no-
 uarum Africa apud me produxerit? B A R. Modo
 omnia dextra sint, noua non illibenter audio. M A T.
 Et ludus literarius tibi scopis uerrendus est. B A R.
 Dij boni, an ne hoc nouum? hoc negocij mihi datum
 esse non clam me fuit. M A T. Scopas, ubi compares
 nostim? B A R. Apud famulum fornarium. M A T.
 Aliud autem audire uis? B A R. Si tam bullatas nu-
 gas expromere uis, taceas malim. Miror quid tam
 biberijs nugis nos onerare possis. M A T. Putabam
 me uelle tibi timorem incutere, si rem paulò atrocius
 adornarem. B A. Quid rerum est, edissere τὰ ὑστα
 λεπτολογεῖν, ut Græcè dicam. M A T. Cubiculum
 nostrum quoq; tibi scopis expurgandum est, sordes
 ad carnificinam exportes, necessum est, tenui potu
 mendicando occuperis, oportet. Et nescio quæ alia
 laborum ilias tibi hodie exhaurienda est. B A R. Ec-
 quæ malum infelicitas est? Miror hodie tantam la-
 borum sarcinam in humeros residere, per integram
 hebdomadam uel Epicureo Deo ociosior fui, et ho-
 die nihil non laborum mihi obeundum est. M A T.
 εὐφίμει Ἐτύχλω πάρεσσαρ' εὐποίει. Hoc est, bo-
 na uerba quæso, et fortunam præsentem boni consu-
 le. B A R. Ecquid incommodi tibi accrescere posset,
 si me

DIALOGI.

si me mutua opera iuuares, & meam operam in rebus tuis sedulo experturus? MAT. Quid ni? mori tecum uellem, tantum abest, ut non hac in re auxiliares porrigam manus BAR. Sed hinc abeundi tempus est. Tantum non uide post festum, ut dicitur, appropinquemus. MAT. Quid? Vix secundæ horæ signum tactum est. BAR. Si adhuc tam maturum est, domum abibo, ius quod heri uesperis reliquum feci, uentriculo donabo. Tandem tua opera adiutus, dicto citius, quicquid est laboris, expediam. MAT. Tu modo iam ne diu moras nece.

MARCUS ET PETRUS

De Eleemosynis colloquuntur.

VT uales Petre? PET. Maceratam uiuo uitam, sed tamen incolumem & inconcussam. MAR. Quot Eleemosynas hodie emendicatus es? PET. Vix unam aut alteram. Nam nescio quo pacto ciues omnes fame contabescere uolunt. MAR. Non calles audio, qua uia Eleemosynarum uindemiam facere possis. Non oportet statim à foribus pedem moueas, si importunius tibi obgannierint, urgendi sunt, & si crebro iacias, Venerem iacies, ut in Prouerbio est. PET. Quid? Non raro mihi lapidibus mimantur, nisi è limine discessero. MAR. Iocantur tecum, perstarem ego, uisurus quorsum res abiret. PET. Ego posthac me tibi comitem in emendi-

E S

cando

HEGENDORPHINI

oando pane adiungam. Alioqui ante diem, sat scio,
fame mortem oppetam, necessum est. MAR. Quidam
ni? Ego omnibus machinis, tuæ paupertatule obui-
am ire uolo. Num uides quo pacto soleam mulieres
illas cadauerosas à foribus arcere, & solus prædæ in-
hiare? P. E. Benè se res habet. Non ullus me à latere
tuo arcebit. Iam autem uale.

IOSEPHVS ET GEORGIVS

De ratione studendi colloquuntur.

S Aluc plurimum mi Georgi. GEOR. Et tu salue,
quo te profers? IOSE. A præceptore domum
eo. GE. Sub quo tu præceptore stipendia literarum
facis? IO. Sub homine non uulgariter docto.
GE. Qua nam ipse in te erudiendo uia utitur? IO.
Sub tempus antelucanum & Græca & Latina de-
clinatione exercet. Et logicis quoq; ἀποδείξει me
instruit, quomodo argumentorum panopliam compa-
rare possim. Nugas quasdam tenues ad Macariam,
ut dicitur, mittit. Nam plerosq; refert eam tradere
logicam, quam priusquam addiscamus, obliuio que-
dam obrepat, quemadmodum de strepsiade Comicus
quidam scripsit. IO. O te felicem cui talis obtigit
præceptor. GE. Tum tempore pomeridiano Gram-
maticam Philippi Melanthonis iuuenis, ut ego audis-
ui, in utraq; lingua ex æquo suspiciendi, prælegit,
subinde electas autorum Græcorum sententiolas,
&

DIALOGI.

& Chrias quasdam ueluti Coronides adiun-
 gens, quibus uelut melle prælito præceptionum ab-
 sinthium edulcat. IO. Ni planè lapis sis, doctus
 euadas oportet. GE. Tum quo cum literis literatis
 Christum ipsum imbibamus, Erasmi Roterodami
 Enchiridion prælegit, ex quo ueram pietatem cum
 eloquentia condiscere possumus. IOS. Et quis non
 sub tali præceptore saperet? GE. Tum subinde me
 thematis exercere solet, Thema quoddam expo-
 nens, & tractandi ductum præscribens, non raro de-
 clinationibus me exercet, breuiter mihi explicans,
 quæ in proœmio conciliandi ratio, quæ narrandi
 lux, quanta in diuidendo prudentia habenda sit,
 quàm subtilis & crebra argumentatio, quibus uiri-
 bus inspiret, & ut summatim dicam, quicquid ad
 orationis artificium requiri solet. IOS. En ista tua
 oratione in alienum, ut dicitur, mundum translatus
 uideor. Tam noua instituendi ratio mihi occurrit.
 Chameleonta ut audio, agit Præceptor tuus. GE.
 ὁλισμόνῃ πάντων, ut Comicus quidam dixit.
 Quapropter uarijs rebus animum exercere solet, ne
 eadem per eadem audiendo, retundantur. Quis
 enim præceptorem non nisi cupressum simulantem?
 IOS. Quibus ergo alijs rebus uacare cogeris?
 GE. Subinde & Græcæ, & Romanæ Epistolæ mi-
 hi conscribendæ sunt. Indies aliquid in memoriam
 reponendum, ne memoriæ thesaurus negligatur.

HEGENDORPHINI

IOS. Hoc ipso, ut dicitur, temporis puncto, à meo
 præceptore desciscam, atq; in tuam scholam, ceu li-
 terarum militiam nomen dabo. GE. Sat scio, intra
 unius anni spaciū, plus promouebere, quàm si alio
 qui in alijs φροντιστηρίοις ad sex aut amplius annos
 computrescas, pleriq; enim præceptores multò in-
 doctiores discipulos reddere solent, quàm acceperunt.
 IOS. Tuo consilio nihil mihi prius erit, posthac
 ego maiore benevolentia te mihi obstringam, quàm
 hætenus deuixi. Non putavi enim te adolescentem
 esse tam raro ingenio. GE. Quo sim ingenio, nescio,
 hoc certè de me polliceri ausim, me non obscure ui-
 dere nosse, quid distent æra lupinis. Et quã Corydalis
 in aliarum auium numero rusticè obstrepat. Tu mo-
 do ne animum ad desperationem conuerte. Commo-
 dius poteris initio mederi, quàm fini. Ætas iuuenilis
 in quemcunq; habitum sequax est. Ætas uerò decre-
 pita, mirum est quàm intractabilis sit, quàm saluam
 illam primam, quam olim imbibit, semper reddat.
 Vnde Parcæmiacus est sermo, senis mutare linguam
 difficile est, & quia senex est Psittacus, ferulam ne-
 gligit. IOS. Tu pol puer es, & præcoci sapientia.
 Catonem aliquem iam me audisse putavi, non Adonia-
 dem quendam puerum. GE. Πᾶυστα λέγω, ut Græ-
 cè tecum loquar, quod animo tuo desciiuisti, non in
 hyperbata usq; profer. IOS. Iam eo. Tu interim
 uale.

CASPAR

DIALOGI.
CASPAR ET BALTHASAR
De repetendis lectionibus confabu-
lantur.

Ecquid agis Balthasar? Qua uia lectionibus iam repetendis uteris? BALT. Primò solitus sum uulgarem accommodare rationem, tum ad Grammatices coticulam omnia exigere, inuentionis acumen expendere, omnium uocularum situm subducta ratione ad calculum uocare. Tandem si quod nouè uel priscè dictum occurrerit, in nidos ad id paratos conuehere, si qua $\pi\delta\omicron\mu\iota\alpha$, si qua sententia insignis stellis, ut dicitur, notare soleo. Et ea quæ insigniora uidentur, in memoria thesaurum deponere, subinde à lectione surgens, & animo meo utcunq; uolens, quæ legi. Nec deest Enchiridion, in quod quicquid est illarum opum, ceu promptuarium repono. Et ea uia utendum est τὸ εἶς ἄφρονος ἀνείδου τυτι, id est, properanti his ditescere opibus. CAS. Næ ego homo sum uel Morycho stultior, qui talium rerum omnem curam abieci, alia super alia legens. Nec animum aduerti, quàm omnem operam lude-rem. Sed uerissimum illud in me ipse experior, quæ semper domi ueluti in umbra sese continet, nec in hominum frequentiam progreditur, puerum animalem agere. Non rarò demiratus sum, me ne pilo quidem doctiorem euadere, nullum omnino progressum in me experiri. Et iam, ueluti Epimetheus ille post factum

HEGENDORPHINI

factum prudentiam solidiorem sumo. B A L. Nihil omnino posthabitu est. Tantò grauius in bonas literas incumbere, quantò serius eas uerè adamare cœpisti, imitare uiatores ipsos, qui dum manè in diem usq; somnum protraxerunt, quàm possunt celerrimè, iter carpunt, tarditatem celeritate resarcientes. Et plerunq; citius eò quò uolunt, pertingunt, quàm illi, qui prima luce iter ingressi sunt. C A S. Non ignoro nullam ad discendum seram ætatem esse. Sed tamen istud tuum studium, ego in lucrum ponerem. B A L. Serere ne dubita, non paruus in literis prouentus tibi proueniet. C A S. Faciam ut iubes, nihil non acturus, quo te aut æquem aut superem.

VENCESLAUS ET HERMANNVS

De coëmendis libris colloquuntur.

Q Vos tu putas libros mihi parem? H E R. Ciceronis uelim libros, & Terentij Comœdias coëmeres, ex illis enim solidam eloquentiam haurire posses. V E N. Qui hoc fit? ego non satis intelligo. H E R. Paucis aduerte, docebo. Ciceronis oratio & elegans & pura est, Terentius purus, tersus, quotidiano nostro sermoni proximus, & haud scio, an citra balbutiem quicquid in linguam uenerit, garrere possis, nisi Terentij Comœdias in manibus triueris. Nec uerò meopte Marte hæc dico. Preceptoris mei iudiciũ est, quod ego hætenus non infrugiferum expertus sum. V E N. Et iam Bibliopolam accedam,

DIALOGI.

cedam, istos libros coempturus. HER. Exemplaria
Terentij uaria sunt. Melchior Lotherus, Chalcogra-
phus in Lipsia, primi nominis, Terentium typis
excudit una cum Praefatione Philippi Melanthonis
iuuenis, praeter aetatem eruditi. Frobenius Calcogra-
phus in optimis quibusq; libris imprimendis, omnium
diligentissimus, in paruas paginas Terentium con-
gessit. Tu eme exemplar, quodcunq; collubitum est.
Ciceronis autem exemplaria apud Nicolaum Fab-
brum, Chalcographum in Lipsia opere in-
fatigabilis reperies. VEN. Sat
habeo. Tu uale.

F I N I S.

DIALOGI

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

F I N I S

505 506

153610
AB: 153610

ULB Halle
002 168 162

3

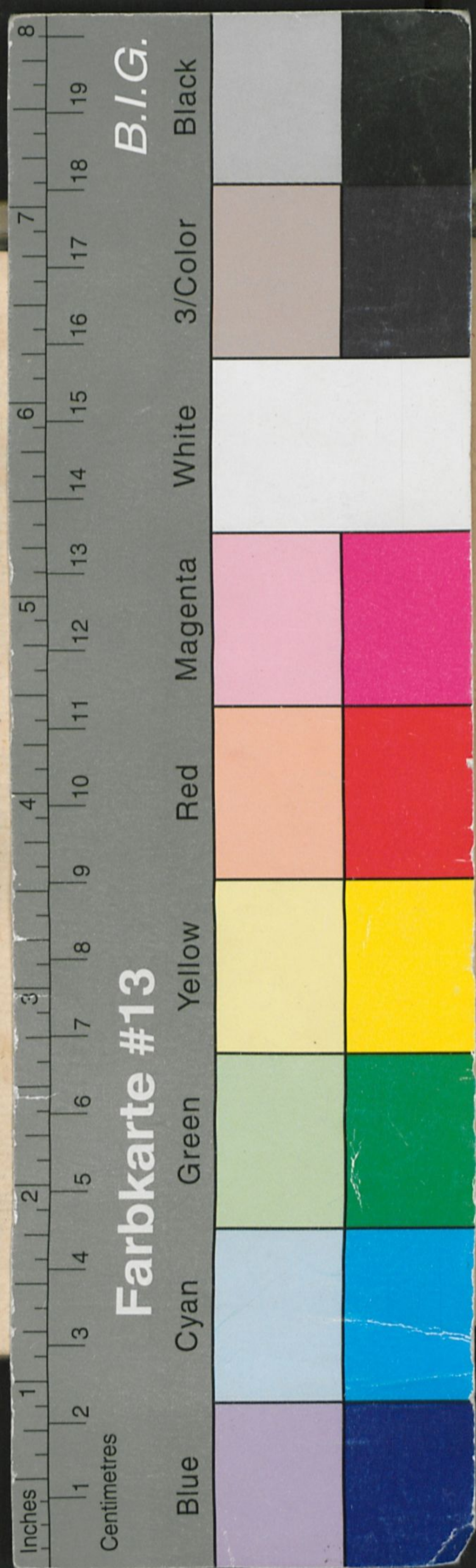

5b

PAEDOLO

GIA PETRI MOSEL.

LANI PROTEGENSIS, IN PVERO

*rum usum conscripta, aucta, & pluribus
in locis à mendis repur-
gata.*

DIALOGI XXXVII.

DIALOGI PVERILES

Christophori Hegendorphini XII

lepidissimi æquè ac docti.

FRANCOFORDIÆ AD ODERAM

IN OFFICINA IOANNIS

EICHORNI.

ANNO M. D. LXIII.